

การแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยาในหนังสือวิชาการเรื่อง *Basic epidemiology* ของ Ruth Bonita

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม สาขาวิชาการแปลและการล่าม
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2566

TRANSLATION OF EPIDEMIOLOGICAL TERMS IN *BASIC EPIDEMIOLOGY*, SECOND EDITION
BY RUTH BONITA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Translation and Interpretation
Field of Study of Translation and Interpretation
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2023

หัวข้อสารนิพนธ์	การแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยาในหนังสือวิชาการ เรื่อง <i>Basic epidemiology</i> ของ Ruth Bonita
โดย	นายอนุตรศักดิ์ รัชตะทัต
สาขาวิชา	การแปลและการล่าม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อนุดรค์กดี รัชตะทัต : การแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยาในหนังสือวิชาการเรื่อง
Basic epidemiology ของ Ruth Bonita. (TRANSLATION OF EPIDEMIOLOGICAL
 TERMS IN *BASIC EPIDEMIOLOGY*, SECOND EDITION BY RUTH BONITA) อ.ที่
 ปรีกษาหลัก : รศ.ปริมา มัลลิกะมาส

สารนิพนธ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและหาแนวทางการแปลคำศัพท์เฉพาะทางด้าน
 ระบาดวิทยาในตำรา *Basic epidemiology* ของ Ruth Bonita จากคำศัพท์เฉพาะทางที่คัดสรร
 จำนวนทั้งสิ้น 30 คำและบทความต้นฉบับที่คัดสรร โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า แนวทางการ
 วิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาน นอร์ด (Cristiane Nord) แนวทางการแปลแบบตีความและยึด
 ความหมายของ ฌอง เดอลิสส์ (Jean Delisle) แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ของปีเตอร์ นิวมาร์ก
 (Peter Newmark) และองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบาดวิทยา จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้
 ในกระบวนการแปลคำศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยาที่คัดสรร เพื่อถ่ายทอดความหมายของ
 คำศัพท์เฉพาะทางได้อย่างถูกต้อง มีสมมูลภาพและคงความเป็นศัพท์เฉพาะทาง ผลการวิจัยแสดง
 ให้เห็นว่าทฤษฎีและแนวทางการแปลดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการแปลคำศัพท์ทาง
 ระบาดวิทยาประเภทบทความที่คัดสรรได้ตามสมมติฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา การแปลและการล่าม

ปีการศึกษา 2566

ลายมือชื่อนิสิต .....

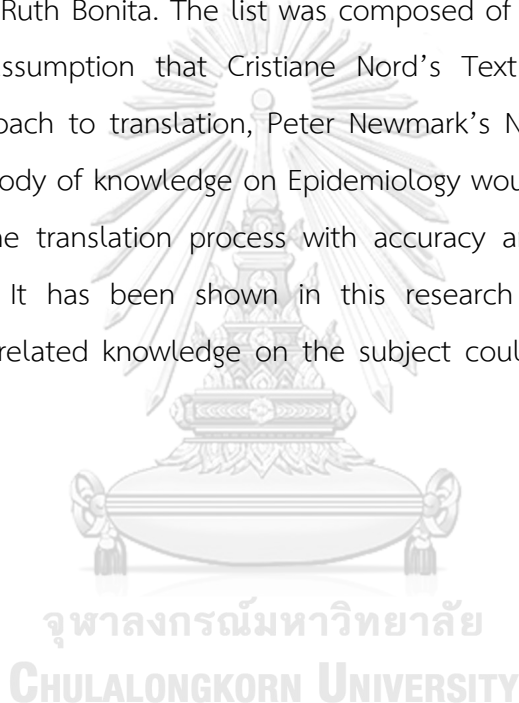
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6388050722 : MAJOR TRANSLATION AND INTERPRETATION

KEYWORD: TRANSLATION

Anuttarasakdi Ratchatatat : TRANSLATION OF EPIDEMIOLOGICAL TERMS IN
BASIC EPIDEMIOLOGY, SECOND EDITION BY RUTH BONITA. Advisor: Assoc.
Prof. PRIMA MALLIKAMAS

This research aims at studying and identifying the most appropriate approach to translation of the list of epidemiological terms selected from *Basic epidemiology* by Ruth Bonita. The list was composed of 30 epidemiological terms based on the assumption that Cristiane Nord's Text analysis, Jean Delisle's Interpretive approach to translation, Peter Newmark's Neologism and translation procedure, and Body of knowledge on Epidemiology would prove to be beneficial and useful to the translation process with accuracy and completeness as the prime objective. It has been shown in this research that those of theories, approaches and related knowledge on the subject could resolve the translation difficulties.

Field of Study: Translation and
Interpretation

Student's Signature .....

Academic Year: 2023

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาที่ข้าพเจ้าได้รับจากคณาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้ในวิชาการแปล เริ่มตั้งแต่อาจารย์ที่สอบสัมภาษณ์และคัดเลือกข้าพเจ้าให้มีสิทธิ์ ได้เข้าเรียนหลักสูตรปริญญาโทการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ รองศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สารภี แกสตัน ผู้มีใจเมตตากรุณาและให้ความรู้อย่างเต็มที่ในการเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ในวิชาสัมมนาการแปล ทำให้ข้าพเจ้าสามารถผ่านโครงร่างสารนิพนธ์นี้ได้แต่ครั้งแรก และขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาอนุมัติผลการผ่านโครงร่างงานสารนิพนธ์ถือเป็นการอนุญาตให้ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ในการเขียนสารนิพนธ์และเป็นจุดเริ่มต้นในการผลิตงานวิจัยครั้งนี้

ในระหว่างที่เขียนสารนิพนธ์ ข้าพเจ้าไม่อาจเขียนสารนิพนธ์ให้สำเร็จได้หากไม่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำ จากรองศาสตราจารย์ ปริมา มัลลิกะมาส ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำสารนิพนธ์ ข้าพเจ้าขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของอาจารย์ และขอประทานโทษอาจารย์หากข้าพเจ้ามีความบกพร่องที่ อาจทำให้ต้องเสียเวลามากกว่าเดิม ในการถ่ายทอดความรู้ ข้อชี้แนะที่ยังประโยชน์ต่าง ๆ มากมายให้แก่ข้าพเจ้าในการเขียนสารนิพนธ์นี้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณพระคุณอาจารย์นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ ที่อาจารย์ถ่ายทอดความรู้ด้านระบาดวิทยาตั้งแต่สมัยที่ข้าพเจ้าเป็นแพทย์ประจำบ้านเวชศาสตร์ป้องกันแขนงระบาดวิทยาภาคสนาม นอกเหนือจากนี้ อาจารย์ยังได้ช่วยกรุณาตรวจทานสารนิพนธ์และให้คำชี้แนะในการค้นหาความหมายศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยาซึ่งเป็นหนึ่งในที่มาของสารนิพนธ์เล่มนี้

ข้าพเจ้าขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นการแปลรุ่น 21 ทุกคน ที่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง ร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการแปล และขอขอบคุณ คุณณัฐกานต์ จินดาบริรักษ์ ดร.นิภาพร อางควณิช ที่ให้คำแนะนำและประสานเรื่องการเรียนมาตลอด ตั้งแต่เริ่มส่งใบสมัครเข้าเรียนจนกระทั่งถึงขั้นตอนสุดท้ายของการเรียน

ขอบคุณ คุณธีร์ สุวรรณะชญเจ้าหน้าทีบัณฑิตวิทยาลัย ผู้เป็นทั้งรุ่นพี่และที่ปรึกษาในการทำสารนิพนธ์ให้สามารถเข้าระบบ ithubis ได้ หากไม่มีความช่วยเหลือนี้ ข้าพเจ้าคงต้องอยู่ต่ออีก 1 เทอม

ข้าพเจ้าขอบคุณทุกท่านและทุกสิ่งที่มีส่วนร่วมในสารนิพนธ์ฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ความผิดพลาดนั้นมาจากข้าพเจ้าเพียงลำพัง และขออน้อมรับผลดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว

อนุตรศักดิ์ รัชตะทัต

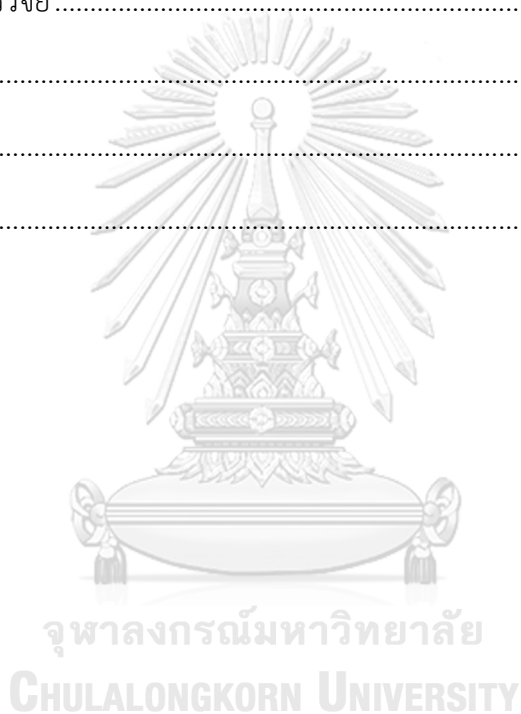
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
1.6 ขั้นตอนการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 การทบทวนทฤษฎี.....	7
2.1.1 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาเน นอร์ด (Cristiane Nord)	7
2.1.2 แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิสส์ (interpretive Approach Translation by Jean Delisle)	11
2.1.3 แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก (Peter Newmark)	14
2.2 ความรู้ทางด้านระบาดวิทยาที่เกี่ยวข้องกับตัวบท	19
บทที่ 3 การวิเคราะห์ตัวบทปัญหาในการวิจัยและการวางแผนการแปล	22
3.1 การวิเคราะห์ต้นฉบับตามแนวทางของคริสตืออาเน นอร์ด.....	22

3.2 การวิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยา.....	27
3.3 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะที่คัดสรรทางด้านระบาดวิทยา.....	30
บทที่ 4 ตัวบทต้นฉบับ บทแปล และคำอธิบายการแปล.....	34
บทที่ 5 บทสรุป.....	75
5.1. ทบทวนวัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	75
5.2. ทบทวนสมมติฐาน.....	76
5.3. รายงานผลการวิจัย.....	76
5.4. ข้อเสนอแนะ.....	1
บรรณานุกรม.....	2
ประวัติผู้เขียน.....	5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ระบาดวิทยาถือกำเนิดมาจากนักปราชญ์สมัยกรีกที่ชื่อ ฮิปโปเครติส เมื่อ 2,000 กว่าปีมาแล้ว โดยเขาได้สังเกตว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมมีผลก่อให้เกิดโรค แต่สาขาระบาดวิชาสมัยใหม่เริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยการค้นพบของวิสัญญีแพทย์ชาวอังกฤษนามว่าจอห์น สโนว์ โดยพบความเชื่อมโยงระหว่างการเกิดอหิวาตกโรคกับการบริโภคน้ำประปาจากบริษัทผลิตน้ำประปาในกรุงลอนดอน จากการค้นพบดังกล่าวทำให้สามารถค้นหาสาเหตุของการระบาดอหิวาตกโรคในกรุงลอนดอนจนนำไปสู่การควบคุมโรคได้จนเป็นผลสำเร็จ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนจะมีการค้นพบกลไกจุลทรรศน์ของลีเวนฮุค และทฤษฎีเชื้อโรค (Germ theory) ของโรเบิร์ต คอคซ์ เสียอีก นับเป็นความก้าวหน้าในวิทยาการของมนุษย์ครั้งสำคัญในการควบคุมโรคโดยใช้หลักทางระบาดวิทยา ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเกิดโรค นำไปสู่ผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่ เช่น ตอนต้นทศวรรษ 1950 การศึกษาของนายแพทย์ริชาร์ด ดอลล์ และนายแพทย์แอนดรู ฮิลล์ ที่ค้นพบว่าการสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในการเกิดโรคมะเร็งปอด หรือกรณีการศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนเพื่อใช้ในการป้องกันโรคจนนำไปสู่ การกวาดล้างโรคฝีดาษ การกวาดล้างโรคโปลิโอ ฯลฯ (Bonita et al., 2014)

ด้วยเหตุนี้ นับได้ว่าระบาดวิทยาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เนื่องจากเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของการเกิดโรค การกระจายของโรค สาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระจายของโรค ตลอดจนผลกระทบต่าง ๆ ต่อสุขภาพของมนุษย์ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน เมือง ประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาระบาดวิทยา ก็คือการนำไปใช้ในการวางแผน ป้องกันและควบคุมโรค เพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อมนุษย์ เช่น ความเจ็บป่วย ความพิการ หรือการเสียชีวิต ในกลุ่มประชากรต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนนโยบายในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนได้อีกด้วย (ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร, 2540; กองระบาดวิทยา, 2542; ชัยนทร์ธร ปทุมานนท์, 2541, 2554; ปทุมานนท์, 2554; สมาคมนักระบาดวิทยาภาคสนาม, 2557)

ในยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2563-2564) โลกได้ประสบกับภาวะการณระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ Covid-19 ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อป่วยและเสียชีวิตรวมกันเป็นจำนวนหลายล้านคน เป็นเหตุนำมาซึ่งความจำเป็นที่จะต้องผลิตบุคลากรทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบาดวิทยามากขึ้น อีกทั้งยังมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารกับกลุ่มประชากรทั่วไปด้วยความรู้ทางด้านระบาดวิทยาเพื่อให้ทุกคนได้มีความตระหนักในการป้องกัน ดูแล

และรักษาตัวเองและบุคคลในครอบครัว เพื่อไม่ให้เจ็บป่วย หรือหากติดเชื้อก็สามารถบรรเทาอาการ และป้องกันหรือควบคุมไม่ให้มีการระบาดไปในสังคมรอบข้างได้ จึงนับเป็นความเร่งด่วนที่ต้องผลิต องค์ความรู้ทางด้านระบาดวิทยาที่มีมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติเป็นภาษาไทยเพื่อ บุคลากรทางการแพทย์ ทางการสาธารณสุขและประชาชนชาวไทย

หนังสือ Basic epidemiology ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2536 มากกว่า 50,000 เล่ม ได้รับการแปลไปมากกว่า 25 ภาษา เป็นหนังสือลิขสิทธิ์ขององค์การอนามัยโลกที่พิมพ์ขึ้นเพื่อใช้ในการ เรียนการสอน การอบรม และการวิจัยในแวดวงสาธารณสุข หนังสือเล่มนี้ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ พื้นฐานของวิชาระบาดวิทยาและการประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ทั้งใน โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคจากการประกอบอาชีพ อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียนตำราเล่มนี้คือ ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิงรุธ โบนิตา (Professor Emeritus Dr. Ruth Bonita) นั้นเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการระบบเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable disease, NCD) และเป็นรองผู้อำนวยการด้านนโยบายและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ องค์การอนามัยโลก กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2548 (the World Health Organization, Geneva) นอกจากนี้ยังได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณ มหาวิทยาลัย โอ๊กแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2553 โดยมีผู้เขียนร่วมอีก 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮล (Professor Emeritus Dr. Robert Beaglehole) โดยนายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮลนั้นเรียนจบแพทย์ที่มหาวิทยาลัยโอตาโก ประเทศนิวซีแลนด์ ศึกษาต่อด้านทฤษฎีวิทยา ที่โรงพยาบาลกายสีในกรุงลอนดอน และเป็นผู้ก่อตั้งภาควิชาเวชศาสตร์สังคมให้แก่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยโอ๊กแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ยังเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการแผนกโรคเรื้อรังและการส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เมื่อปีพ.ศ. 2547-2550 ส่วนอีกท่านหนึ่งคือ นายแพทย์ทอร์ด เจลาสโตรม (Professor Dr. Tord Kjellaström) เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญวิชาการด้านระบาดวิทยา เชี่ยวชาญโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม มากกว่า 30 ปี เคยทำงานในองค์การอนามัยโลก ร่วมกับนายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮล และแพทย์หญิงรุธ โบนิตา นอกจากนี้ยังเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยโอ๊กแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ ผู้แต่งตำราเล่มนี้ทั้งสามท่านล้วนเป็นอาจารย์แพทย์ที่มหาวิทยาลัยโอ๊กแลนด์ และเคยทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาในองค์การอนามัยโลกอยู่ด้วยกัน ถือได้ว่าเป็นคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในความรู้และทักษะด้านระบาดวิทยาที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

การแปลหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านระบาดวิทยานี้ มีปัญหาในการแปลคำศัพท์อยู่พอสมควรเนื่องจากเป็นหนังสือที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนซึ่งล้วนมาจากตำราในภาษาต่างประเทศที่เต็มไปด้วยมโนทัศน์ที่ภาษาปลายทางอย่างภาษาไทยไม่ค่อยมี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2543, 2546a,

2546b) ยกตัวอย่างเช่นอย่างคำว่า Case control study ซึ่งหมายถึงการศึกษาทางระบาดวิทยาแบบตั้งต้นจากการเกิดโรคแล้วย้อนไปศึกษาหาข้อมูลที่เป็นต้นเหตุ ในขณะที่คำว่า Cohort study หมายถึงการศึกษาระบาดวิทยาที่ตั้งต้นศึกษาจากสาเหตุตัวแปรต้นที่ศึกษาและศึกษาไปข้างหน้าเพื่อติดตามการเกิดโรค อันเป็นการศึกษาจากเหตุไปหาผล ทั้งสองคำนี้ยังไม่มีผู้ใดแปลเป็นคำศัพท์ภาษาไทยที่ได้รับความนิยม นอกจากนี้ ยังมีคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์เดี่ยว คำศัพท์ที่เป็นกลุ่มคำหรือวลี ซึ่งบางครั้งก็มีการใช้คำแปลแบบทับศัพท์บ้าง เช่น Host ที่แปลกันโดยทั่วไปว่า “เจ้าภาพ” หรือในบริบททางวิชาชีววิทยา จะแปลว่า “ผู้ให้(เชื้อโรค)อาศัย” แต่ในบริบททางวิชาการระบาดวิทยาจะมีความหมายที่กว้างกว่านั้น ซึ่ง Host จะหมายถึงผู้ที่ป่วย ผู้บาดเจ็บ หรือประสพภัยหรือเคราะห์จาก agent ซึ่งคำว่า agent นี้ ในบริบททั่วไปจะหมายถึง “ตัวแทน” และในวิชาชีววิทยา อาจหมายถึงเชื้อโรค เชื้อพยาธิ แต่ในบริบททางวิชาการระบาดวิทยาจะมีความหมายที่กว้างกว่านั้น เช่น อาจหมายถึงแรงเชิงกล จากอุบัติเหตุรถยนต์ที่ทำให้ Host เกิดการบาดเจ็บ ก็จะเห็นว่า ทั้งคำว่า Host และ agent ในบริบทของวิชาการระบาดวิทยานั้นยังไม่มีคำในภาษาไทยที่ใช้ได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีคำศัพท์ในภาษาไทย หรือมีคำในภาษาไทยที่สามารถถอดความหมายได้ชัดเจนตามมโนทัศน์ของภาษาอังกฤษต้นทางในวิชาการระบาดวิทยา ก่อนที่จะยอมจำนนใช้คำทับศัพท์ เพราะไม่มีหนทางใดที่เหมาะสมในการถอดความหมายดังกล่าว

การศึกษาจากหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจเรื่องระบาดวิทยา และการนำเอาทฤษฎีการแปลมาช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจหาแนวทางการแปลหนังสือเชิงวิชาการจะช่วยแก้ปัญหาในการแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยา ทำให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและสามารถเผยแพร่ให้กับผู้สนใจได้อ่านทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และนำไปสู่การศึกษาเพิ่มเติมอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาในสาขาวิชานี้ต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาเน นอร์ด
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการแปลแบบตีความและยึดความหมายของฌอง เดลลิลส์
- 1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก
- 1.2.4 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานความรู้ด้านระบาดวิทยา
- 1.2.5 แปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับระบาดวิทยาจากหนังสือ *Basic epidemiology* ของ Ruth Bonita
- 1.2.6 เพื่อแปลส่วนหนึ่งของตัวบทที่คัดสรรจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ในการแปลหนังสือวิชาการเรื่องระบาดวิทยา ผู้วิจัยอาจทดลองใช้แนวทางการวิเคราะห์ด้วยบทของคริสตืออาเน นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความและยึดความหมายของฉอง เดลิสส์ แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ของปีเตอร์ นิวมาร์ก การศึกษาเรื่องระบาดวิทยาจากหนังสือพื้นฐานระบาดวิทยาของสมาคมระบาดวิทยา (ประเทศไทย) เพื่อแก้ปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยา

1.4 ขอบเขตการวิจัย

หนังสือเล่มนี้มีความยาวทั้งหมด 212 หน้าแบ่งออกเป็น 11 บท ตอนที่จะคิดมาเป็นกรณีศึกษาคือ บทที่ 2-7 และบทที่ 9 จำนวนรวม 164 หน้า มีศัพท์เฉพาะด้านในบทต่าง ๆ รวม 30 คำ โดยการเปรียบเทียบดัชนีท้ายเล่มกับพจนานุกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พจนานุกรมศัพท์แพทย์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อหาคำศัพท์ที่ยังไม่มีคำแปลในพจนานุกรมดังกล่าว อีกทั้งยังใช้ทฤษฎีของเจนนีเฟอร์ เพียร์สัน ที่กล่าวว่าคำศัพท์เฉพาะมักจะมีค่าที่ขึ้นบ่งเช่น is, is called, is defined, refer to รวมถึงคำศัพท์ที่มีตัวย่อ เช่น years to lost life (YLL) (Pearson J., 1998) ซึ่งส่วนมากคิดมาจากภาคแรกของหนังสือ เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเข้าใจในภาคประยุกต์ถัดไป

รายการศัพท์ที่คัดสรร

บทที่	รายการที่	ศัพท์เฉพาะ
2. Measuring health and disease	1	Point prevalence rate
	2	Period prevalence rate
	3	Person-time incidence rate
	4	Age-specific death rate
	5	Sex-specific death rate
	6	Proportionate mortality
	7	Age-standardized rate
	8	Years of potential life loss
	9	Quality-adjusted life years
	10	Disability-adjusted life years
	11	Years of lost life
	12	Years loss to disability
	13	Attributable fraction
	14	Population attributable risk

	15	Attributable risk
3. Type of studies	16	Ecological fallacy
	17	Cohort
	18	Nested case control studies
	19	Systematic error
4. Basic biostatistics: Concepts and tools	20	Cox proportional hazard models
	21	Kaplan-Meier survival curves
	22	Meta analysis.
5. Causation in epidemiology	23	Temporal relationship
6. Epidemiology and prevention: Chronic non communicable diseases	24	Preventive potential
7. Communicable Diseases: Epidemiology Surveillance and response	25	Point source epidemics
	26	Index of severity
	27	Index of lost productivity
9. Environmental and occupational epidemiology	28	Multi-causality
	29	Biological monitoring
	30	Dose-response relationship

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

1.5.1 วิธีการเก็บข้อมูล

1.5.1.1 เก็บข้อมูลการวิจัยจากเอกสาร โดยการทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.5.1.2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา เพื่อนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยา

1.5.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการค้นคว้าของการวิจัยแบบนिरนัย ซึ่งผู้วิจัยจะนำทฤษฎีและหลักการแปล รวมถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการศึกษาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแปลและการเลือกคำแปลที่เหมาะสม

1.6 ขั้นตอนการวิจัย

- 1.6.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีการแปล
- 1.6.2 ศึกษาเนื้อหาด้านระดับปริญญา
- 1.6.3 ศึกษาหลักการประมวลคำศัพท์ในส่วนของกรวเคราะห์ห่มโนทัศน์
- 1.6.4 อ่านและวิเคราะห์ด้วยทศนฉบับ
- 1.6.5 รวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะด้านที่คัดสรร
- 1.6.6 วางแผนการแปล
- 1.6.7 แปลคำศัพท์และตัวบทที่คัดสรรพร้อมอธิบายวิธีการแปล
- 1.6.8 ตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขงานแปล
- 1.6.9 ทบทวนสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 ได้รับความรู้และความเข้าใจวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะด้านเกี่ยวกับระดับปริญญา
- 1.7.2 เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญและนักแปลที่จะสามารถนำคำศัพท์เฉพาะด้านระดับปริญญาที่แปลแล้วไปใช้ได้
- 1.7.3 ได้แนวทางการแปลที่เหมาะสมสำหรับบทความทางวิชาการด้านระดับปริญญาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลด้วยบทด้านการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีประเด็นปัญหาในการแปลที่คล้ายคลึงกัน

บทที่ 2

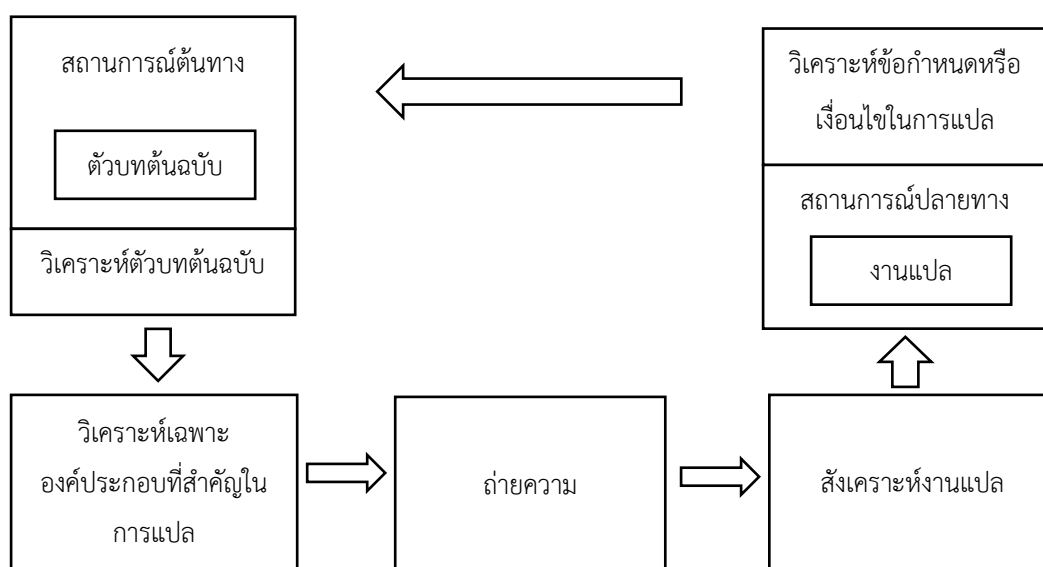
ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้แปลทบทวนทฤษฎีแนวทางการแปลรวมทั้งความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระดับวิชา โดยทฤษฎีและแนวทางที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของ คริสตีอาเน นอร์ด (Christiane Nord) เป็นการกำหนดกรอบทิศทางของการแปลให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิสส์ (interpretive Approach Translation by Jean Delisle) เป็นกระบวนการวางแผนขั้นตอนการแปลเพื่อให้ได้คำแปลที่ถูกต้องมีสมมูลภาพ แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก (Peter Newmark) เป็นกลวิธีแปลในรูปแบบต่าง ๆ ที่ให้เลือกใช้เหมาะสมกับประเภทคำที่สร้างใหม่ และความรู้ทางด้านระดับวิชาช่วยให้เข้าใจแก่นแท้ของคำศัพท์เฉพาะในภาษาต้นทาง

2.1 การทบทวนทฤษฎี

2.1.1 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตีอาเน นอร์ด (Christiane Nord)

หลักสำคัญในการวิเคราะห์ตัวบทคือการวิเคราะห์ตัวบทตามความต้องการของผู้ว่าจ้างงานแปลเป็นหลัก ว่าผู้ว่าจ้างต้องการงานแปลอะไร แบบไหน อย่างไร จากนั้นผู้แปลจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของตัวบทเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ทุกองค์ประกอบ เพื่อประหยัดเวลาในการแปล ผู้แปลต้องยึดบริบทของภาษาปลายทางเป็นหลักเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาของบทแปลให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมปลายทาง เมื่อได้บทแปลมาแล้ว ก็นำไปสอบถามกับความต้องการของผู้ว่าจ้างว่าตรงกันหรือไม่ หากไม่ตรงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขจนกว่าผู้ว่าจ้างพึงพอใจ จึงถือว่าบรรลุนานแปลตามหน้าที่ ได้อธิบายการวิเคราะห์ต้นฉบับตามแผนภูมिนี้

แผนภูมิแสดงวงจรการแปลหรือกระบวนการแปลแบบวกกลับ (Nord, 2005 อ้างถึงในวรรณมา, 2552)

การวิเคราะห์ด้วบทตามแนวทางของคริสตืออาเน นอร์ด แบ่งเป็น

(1) การวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกด้วบทที่เป็นการตอบคำถามหน้าที่ของด้วบท คือใครเป็นผู้ส่งสาร มีวัตถุประสงค์อะไร ผู้รับสารคือใคร สื่อที่ใช้ในการส่งสารคืออะไร สารถูกส่งจากที่ไหนไปที่ไหน เมื่อใดและเหตุผล ในการส่งสารคืออะไร

(2) การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในด้วบทจะตอบคำถาม ว่าเป็นสารเกี่ยวกับเรื่องใด พูดถึงอะไร ไม่ได้พูดถึงเรื่องอะไร แต่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ อาจเป็นข้อมูลภูมิหลังของผู้อ่านที่ทราบอยู่แล้ว การเรียบเรียงสารเป็นอย่างไร มีการใช้อวัจนภาษาหรือไม่ ลักษณะของศัพท์ที่ใช้เป็นอย่างไร การใช้ประโยคของสารเป็นแบบไหน น้ำเสียงของสารเป็นอย่างไร เมื่อทราบองค์ประกอบภายในและภายนอกของด้วบทแล้ว จึงเกิดความเข้าใจความหมายอย่างถ่องแท้ในสารนั้น (Nord, 2005)

2.1.1.1. การวิเคราะห์องค์ประกอบนอกด้วบท (Extratextual factors)

2.1.1.1.1 ผู้ส่งสาร

ผู้ส่งสาร เป็นผู้เขียนและเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาความคิดส่งไปยังผู้รับสาร ผ่านการใช้ภาษาซึ่งผู้ส่งสารและผู้ผลิตด้วบทอาจเป็นคนละคนกัน อยู่ที่ว่าผู้ส่งสาร เป็นบุคคลหรือสถาบันที่ใช้ด้วบทเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการ แต่ผู้ผลิตด้วบทเป็นผู้สร้างด้วบทตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร โดยยึดหลักเกณฑ์หรือขนบภาษาและวัฒนธรรมที่จะนำด้วบทไปใช้ เช่น เอกสารกำกับยา ผู้ส่งสารคือบริษัท ยาแต่ผู้ผลิตด้วบทเป็นบุคคลที่บริษัทยาจ้างให้จัดทำเอกสารกำกับยา เป็นต้น ผู้แปลต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าผู้ส่งสารคือใคร และผู้ผลิตด้วบทคือใคร นอกจากนี้ผู้แปลต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ส่งสาร เช่น ประวัติ อายุ ระดับการศึกษา เพศ ฐานะทางสังคม ทักษะนิสัยส่วนตัว เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้แปลเข้าใจด้วบทได้ดียิ่งขึ้น (Nord, 2005)

2.1.1.1.2 เจตนาของผู้ส่งสาร

เจตนาของผู้ส่งสารเป็นความคิดของผู้ส่งสาร ซึ่งอาจจะแตกต่างจากหน้าที่ของด้วบท การวิเคราะห์ด้วบทเพื่อใช้ในการแปล ผู้แปลต้องแยกเจตนาของผู้ส่งสาร หน้าที่ของด้วบทและผลที่เกิดขึ้นจากด้วบทให้ชัดเจน เพื่อเลือกวิธีการแปลว่าจะแปลให้คงหน้าที่เดิมหรือแปลโดยเปลี่ยนแปลงหน้าที่ให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทางหรือแปลแบบดัดแปลงข้อมูล อย่างไรก็ตามหลักของคริสตืออาเน นอร์ด คือแม้ผู้แปลจะแปลแบบเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของด้วบท แต่ต้องแปลโดยยึดหลักความซื่อสัตย์ที่มีต่อเจตนาผู้ส่งสารเป็นสำคัญ ยกตัวอย่างเช่นคำว่า Chin up ผู้พูดต้องการพูดปลุกใจให้ผู้ฟังมีกำลังใจให้ได้ ท้อถอย แต่ในภาษาไทยปลายทาง ไม่มีสำนวนว่า “คางขึ้น” แต่มีสำนวนคล้ายกันคือคำว่า “ยืดอก” และคำนี้ให้ความรู้สึกในเจตนาเดียวกันของผู้ส่งสาร จึงแปลคำว่า Chin up ว่า ยืดอก (Nord, 2005)

2.1.1.1.3 ผู้รับสาร

ผู้แปลจะต้องวิเคราะห์ว่าผู้รับสารคือใครให้ได้ ทั้งผู้รับสารของด้วบทต้นฉบับและด้วบทแปล เนื่องจากมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เช่น เพศ อายุ ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับด้วบท และวัฒนธรรมที่

เกี่ยวข้องทั้งในตัวบทต้นฉบับและในบทแปล การวิเคราะห์ผู้รับสารทำให้ผู้แปลกำหนดลักษณะภาษาคำศัพท์ และสำนวนภาษาที่ใช้ในการแปลได้อย่างเหมาะสม (Nord, 2005)

2.1.1.1.4 สื่อที่ใช้ส่งสาร

สื่อคือสิ่งที่ส่งไปถึงผู้รับสาร ผู้แปลควรพิจารณาว่าสื่อที่ใช้รูปแบบไหนมีผลต่อผู้รับสารอย่างไร เพราะสื่อเป็นสิ่งกำหนดขนาดและกลุ่มของผู้รับสาร สื่อแต่ละอย่างมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน (Nord, 2005)

2.1.1.1.5 สถานที่ผลิตสาร

สถานที่ผลิตสารเป็นปัจจัยกำหนดบริบททางวัฒนธรรมสังคมของตัวบทต้นฉบับ สถานที่ผลิตสารจึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับที่ผู้แปลสามารถนำไปใช้เพื่อปรับใช้ให้ตรงกับตัวบทปลายทางในภาษาของผู้รับสาร (Nord, 2005)

2.1.1.1.6 ยุคสมัย และเวลาที่ผลิตสาร

เนื่องจากสภาพสังคมวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลง ภาษาในแต่ละยุคสมัยจึงไม่เหมือนกัน การทราบข้อมูลของยุคสมัยที่ตัวบทต้นฉบับผลิตขึ้น จะช่วยให้ผู้แปลพิจารณาปรับใช้บทแปลให้เข้ากับภาษาของตัวบทในภาษาต้นทางได้ในรูปแบบที่เหมาะสม (Nord, 2005)

2.1.1.1.7 แรงจูงใจในการสื่อสาร

แรงจูงใจในการสื่อสารจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้แปลทราบเจตนาของผู้ส่งสาร ทั้งยังเป็นปัจจัยหลักในด้านเนื้อหา และหน้าที่ที่ตัวบทที่กำหนดโดยชนบสังคม ผู้แปลต้องวิเคราะห์ โอกาสพิเศษของการส่งสารเพื่อให้ผู้แปล แปลเป็นภาษาปลายทางได้ตรงตามเจตนาและหน้าที่ของตัวบทโดยคำนึงถึงชนบของภาษาปลายทาง (Nord, 2005)

2.1.1.1.8 หน้าที่ของตัวบท

หน้าที่ของตัวบทเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ผู้แปลจะต้องรู้ว่าตัวบทต้นฉบับมีหน้าที่แบบใด ให้ข้อมูล เป็นการพรรณนา หรือโน้มน้าวใจให้ปฏิบัติตาม ผู้แปลต้องพิจารณาว่าหน้าที่ที่ตัวบทแปลเป็นแบบใดเพื่อเลือกบทแปลได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับตัวบทต้นฉบับ และสามารถพิจารณาตัดสินได้ว่าบทแปลมีความซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับและเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ (Nord, 2005)

2.1.1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท (Intratextual factors)

2.1.1.2.1 หัวข้อเรื่อง

หัวข้อเรื่องเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐาน เพราะหัวข้อเรื่องจะเชื่อมโยงกับตัวบทต้นฉบับซึ่งจำเป็นต่อการวิเคราะห์การแปล หากทราบว่าตัวบทมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องใด หรือความรู้เฉพาะด้านในเรื่องใด จะช่วยทำให้ผู้แปลตัดสินใจได้ว่า จะหาความรู้เฉพาะเรื่องในด้านใดมาช่วยแปล หรือประเมินว่ามีความรู้เพียงพอที่จะแปลงานนั้นให้สำเร็จได้หรือไม่ (Nord, 2005)

2.1.1.2.2 เนื้อหา

นอร์ดแนะนำว่าเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว ในการเรียบเรียงเนื้อหานั้นเป็นภาษาใหม่ ควรระวังเรื่องความหมายที่เปลี่ยนไป หรือความหมายที่อาจจะขาดไปหากขาดความรอบคอบในการถอดความหมายจากภาษาต้นทางไปเป็นภาษาปลายทาง ซึ่งทั้งนี้อาจมาจากความซับซ้อนทางโครงสร้างภาษาและความหมายของคำ ไม่ว่าจะมาจากตัวบทต้นฉบับหรือบทแปลในภาษาปลายทาง (Nord, 2005)

2.1.1.2.3 สิ่งทีละไว้ในฐานที่เข้าใจ

ผู้ส่งสารหรือผู้เขียนต้นฉบับเข้าใจว่าผู้อ่านมีความเข้าใจบริบทของตัวเรื่องจึงอาจละไว้ไม่อธิบายถึง ซึ่งเนื้อหาทีละไว้้นั้นมักเป็นสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง ดังนั้นผู้แปลควรมีความรู้และปรับตัวบทแปลขยายเพิ่มเติมในส่วนที่จำเป็น เพื่อให้มีความเข้าใจชัดเจนแก่ผู้อ่านหรือผู้รับสาร (Nord, 2005)

2.1.1.2.4 โครงสร้างของตัวบท

โครงสร้างของตัวบทในแต่ละส่วนมีความสำคัญและมีบทบาทที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์โครงสร้างตัวบทจะทำให้ผู้แปลทราบชนิด หน้าที่ของตัวบทและเข้าใจตัวบทต้นฉบับได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลเพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้รับสารในภาษาปลายทางได้ (Nord, 2005)

2.1.1.2.5 อวัจนภาษา

อวัจนภาษาคือสัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ตัวหนังสือซึ่งผู้ส่งสารใช้แสดงเพื่อสื่อความหมายของข้อความที่มีอยู่ในตัวบทให้เกิดความชัดเจน อาจจะใช้ภาพถ่าย ภาพวาด ตาราง กราฟ ฯลฯ เครื่องหมายอวัจนภาษาเหล่านี้ สามารถทำหน้าที่แทนภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ ผู้แปลจึงควรมีความรู้ความเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อถ่ายทอดความหมายของอวัจนภาษาผ่านไปยังตัวบทแปลให้ได้ อย่างเหมาะสม (Nord, 2005)

2.1.1.2.6 คำศัพท์

การเลือกใช้คำศัพท์ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องและหัวข้อเรื่องเป็นปัจจัยสำคัญ เมื่อผู้แปลวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับจากความหมายของคำศัพท์ รวมไปถึงความหมายแฝง และวจนลีลาของผู้ส่งสาร จะทำให้ทราบถึงเจตนาอารมณ์ของผู้ส่งสารตามบริบทในตัวบทต้นฉบับนั้น ๆ จะช่วยทำให้บทแปลมีความถูกต้องมากขึ้น (Nord, 2005)

2.1.1.2.7 โครงสร้างประโยค

โครงสร้างประโยคให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หัวข้อเรื่อง นอกจากนี้โครงสร้างของประโยค เช่น ความซับซ้อนของรูปประโยค ประโยคที่กล่าวถึงประธานเป็นผู้กระทำหลักหรือกล่าวถึงสิ่งที่ถูกกระทำเป็นหลัก ประโยคที่มีการละประธาน โครงสร้างประโยคแต่ละรูปแบบช่วยให้ผู้แปลรับรู้ถึงเจตนาของผู้ส่งสาร อารมณ์ความรู้สึกและหน้าที่ของตัวบท ผู้แปลจึงต้องวิเคราะห์โครงสร้างประโยค

เพื่อนำไปใช้ในการถ่ายทอดความหมายให้มีความชัดเจนสำหรับกลุ่มผู้รับสารในภาษาปลายทาง (Nord, 2005)

2.1.1.2.8 ลักษณะเหนือหน่วยเสียง

ลักษณะเหนือหน่วยเสียง คือสิ่งที่ผู้ส่งสารใช้เพื่อแสดงทัศนคติของผู้ส่งสาร เช่นการใช้ตัวหนา เพื่อแสดงว่าเป็นหัวข้อ การใช้ตัวเอียง การระบายสีหรือขีดเส้นใต้เพื่อเน้นย้ำความสำคัญ การใช้เครื่องหมายคำพูดเพื่อแสดงถึงการกล่าวของตัวละครในตัวบท การเปลี่ยนแปลงตัวอักษรพิมพ์เล็กพิมพ์ใหญ่หรือเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษร เพื่อแสดงถึงความแตกต่างการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เช่น จุดภาค จุดไข่ปลา อัศเจรีย์ การใช้วงเล็บ เป็นต้น

สรุปการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออานเน นอร์ด เป็นแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของงานแปล ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในและภายนอกของตัวบทอย่างละเอียด การแปลไม่ใช่การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งที่ทำเทียมหรือความหมายเหมือนกันเท่านั้น แต่ต้องเป็นการผลิตตัวบทในภาษาปลายทางให้ตรงตามหน้าที่ของตัวบทผ่านการวิเคราะห์ตัวบททั้ง ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในตัวบทที่เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่งานแปล

ผู้วิจัยนำแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออานเน นอร์ด มาประยุกต์ใช้ในการแปลคำศัพท์ และบทความที่คัดสรรโดยวิเคราะห์ตัวบทที่นำมาแปลทั้งปัจจัยภายนอกตัวบทและปัจจัยภายในตัวบท การวิเคราะห์ตัวบทดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเข้าใจตัวบทเป็นอย่างดี จนสามารถแปลคำศัพท์และบทความที่คัดสรรเป็นภาษาปลายทางสื่อความหมายได้ตามเจตนาของตัวบทโดยแปลเน้นหน้าที่ของตัวบทเป็นหลัก (Nord, 2005)

2.1.2 แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิสส์ (interpretive Approach Translation by Jean Delisle)

นักแปลจะต้องคำนึงเสมอว่าการทำงานแปลคือการสื่อความหมายหรือมโนทัศน์ในบริบทจากภาษาต้นทางและไม่ใช่เป็นการแปลคำต่อคำหรือการถ่ายทอดภาษาโดยตรง การแปลจำเป็นต้องทำความเข้าใจบริบท ถอดรหัสภาษาให้เข้าใจในรูปของความคิดมโนทัศน์ ต่อจากนั้นก็ใส่รหัสภาษาใหม่กลับเข้าไปแทนที่มโนทัศน์เหล่านั้นโดยใช้ภาษาปลายทาง แนวทางการแปลแบบนี้เป็นการแปลแบบตีความ ซึ่ง ฌอง เดอลิสส์ ได้อธิบายไว้ว่านักแปลจำเป็นต้องทำตามกระบวนการนี้เพื่อให้ได้งานที่ดี บางครั้งนักแปลใช้กระบวนการนี้โดยไม่รู้ตัวเพราะนักแปลไม่สามารถทำงานแปลที่ดีได้หากเลือกใช้การแปลคำต่อคำโดยไม่ทำความเข้าใจบริบทอย่างดีเสียก่อน เพราะคำจำนวนมากมิได้มีเพียงความหมายเดียวตามความหมายประจำเท่านั้นและมีคำอีกจำนวนมากที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมายและกำหนดโดยวาทกรรมในบริบทนั้น ๆ นักแปลจึงไม่สามารถตัดสินใจแปลคำที่เหมาะสมได้หากขาดการทำความเข้าใจบริบทอย่างละเอียดก่อนที่ลงมือแปล (Delisle, 1988)

ฌอง เดอลิสส์ ได้ให้แนวทางในการแปลแบบตีความไว้ ทำให้เข้าใจกระบวนการนี้อย่างชัดเจนโดยมีขั้นตอนดังนี้

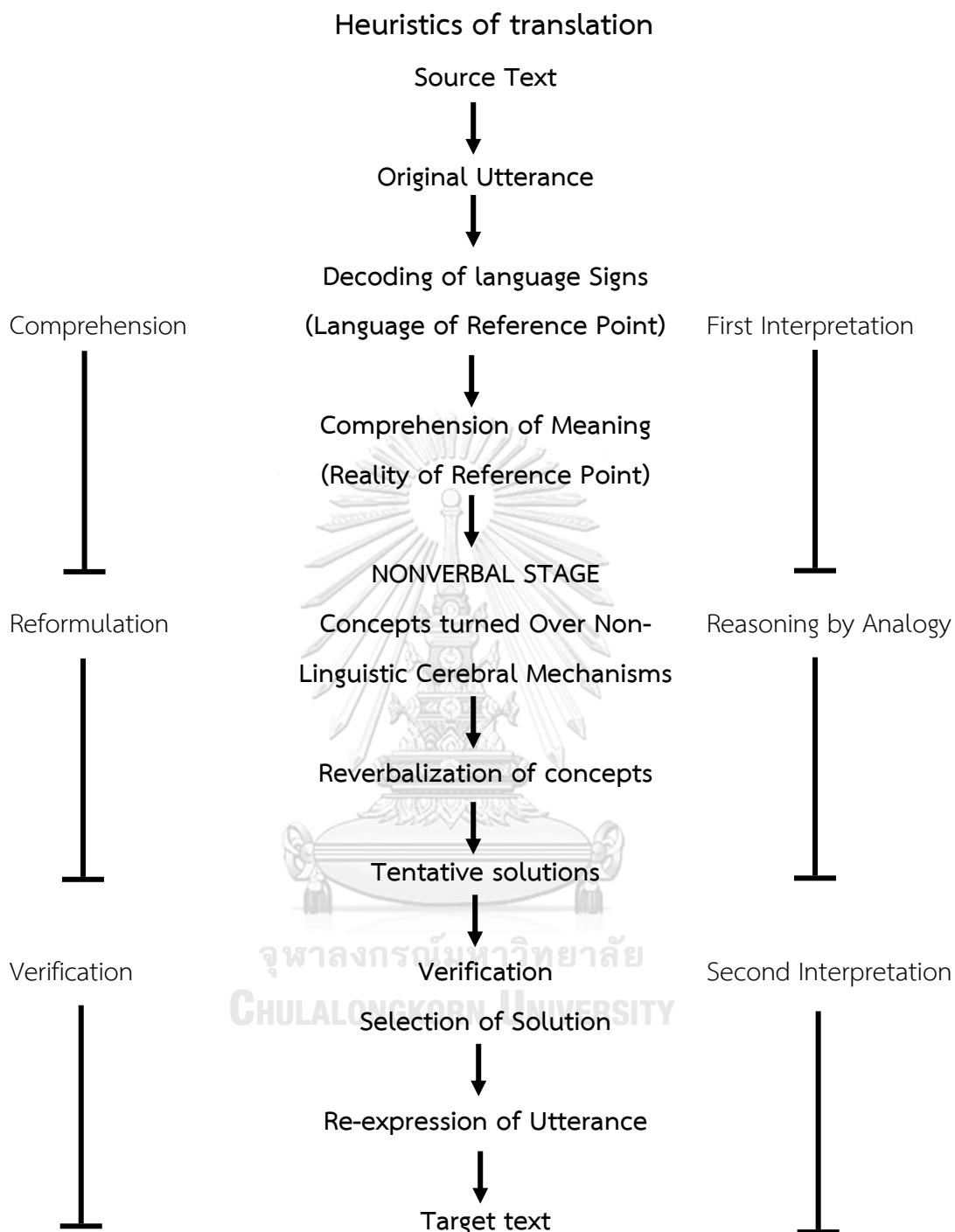
ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจ (Comprehension)

ขั้นแรกที่นักแปลจะต้องทำการศึกษาริบทให้เข้าใจอย่างดีโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ ด้านภาษาต้นทางที่มีอยู่ ถือเป็นภาระตีความครั้งที่ 1 เพื่อทำความเข้าใจความหมายใน 2 ระดับ คือ 1. ความเข้าใจความหมายประจำทางภาษา (Signification) และ 2. ความหมายในระดับวาทกรรม (Meaning) นั่นคือคำที่มีความหมายประจำทุกคำที่เรียงร้อยกันตามระบบภาษาและเกี่ยวกับนัยยะที่อยู่ภายในและภายนอกตัวบท ทำให้เกิดความหมายในระดับวาทกรรม ผู้แปลต้องเข้าใจความหมายทั้งสองระดับนี้ โดย (1) การถอดรหัสคำ (Decoding Signs) เป็นการทำความเข้าใจความหมายของคำหรือข้อความโดยอาศัยความรู้ทางด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ เป็นการทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อนจะเข้าใจความหมายที่แท้จริงจากริบท และ (2) การเข้าใจความหมาย (Grasping Meaning) โดยศึกษาจากริบทอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยค้นหาคำบ่งชี้ต่าง ๆ เช่น เจตนา และสถานการณ์ที่ปรากฏในริบทให้ได้ความหมายที่แท้จริงในระดับวาทกรรมที่กำหนดโดยริบทต่าง ๆ เหล่านั้น ดังนั้นการแปลจึงเป็นการกล่าวซ้ำใหม่ (Re-Expression) ของมโนทัศน์ (Concepts) จากข้อความต้นฉบับในภาษาต้นทาง และเชื่อมโยงเข้ากับความรู้และประสบการณ์ของผู้แปล เพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องมากที่สุด (Delisle, 1988)

ขั้นตอนที่ 2 การถ่ายทอดความหมาย (Reformulation) เป็นขั้นตอนนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากต้นฉบับมาเขียนใหม่ในภาษาปลายทาง โดย (1) ใช้การเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม (Reasoning by Analogy) เพื่อหาความหมายในระดับวาทกรรมที่จะใช้สื่อในภาษาปลายทาง (2) การถ่ายทอดความหมาย (Re-verbalization of Concepts) เมื่อผู้แปลเข้าใจความหมายวาทกรรมในภาษาปลายทางแล้ว ผู้แปลจะนำความหมายนี้ไปถ่ายทอดใหม่ในรูปแบบความคิด โดยเลือกรูปแบบภาษาและเนื้อหาที่ได้ออกมาเป็นร่างคำแปล (Tentative Solutions) ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลในกระบวนการทางความคิด (Cognitive Process) ที่ผู้แปลใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางด้านภาษา ความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะทาง เพื่อให้ได้งานแปลที่สร้างสรรค์ (Delisle, 1988)

ขั้นตอนที่ 3 การยืนยันงานแปล (Verification) เป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อตรวจสอบยืนยันว่าร่างคำแปลที่ผู้แปลถ่ายทอดมานั้น มีความถูกต้อง สมบูรณ์ โดยที่เนื้อหาต้นฉบับยังอยู่ครบถ้วน ถือเป็นภาระตีความครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้นระหว่างการกล่าวมโนทัศน์ซ้ำใหม่กับการเลือกคำแปลที่จะนำไปใช้จริง (Delisle, 1988)

ข้างล่างเป็นแผนภาพอธิบายกระบวนการการแปล (Heuristics of Translation) แบบตีความของ ฌอง เดอลิสส์

ผู้วิจัยจะนำแนวทางการแปลแบบตีความของ ฌอง เดอลิลส์ มาใช้ในงานวิจัยนี้เนื่องจาก คำศัพท์เฉพาะด้านทางระบาดวิทยาไม่สามารถแปลตรงตัวได้ ต้องมีการตีความโดยการทำความเข้าใจ มโนทัศน์ คัดเลือกวาทกรรมใหม่มาสื่อความหมายก่อนที่จะตรวจสอบงานแปลว่าถูกต้องเหมาะสม

2.1.3 แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก (Peter Newmark)

การสร้างคำใหม่ เป็นปัญหาสำคัญในการแปล เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี อีกทั้งมีการแสดงออกทางอารมณ์และแนวคิดหลากหลาย แพร่หลายทางสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทำให้เกิดความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ คำแผลง ศัพท์แสลงและศัพท์เฉพาะทางต่าง ๆ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างคำใหม่จะช่วยให้เข้าใจถึงความหมายจริงของศัพท์เฉพาะและความเป็นมาของศัพท์เฉพาะนั้น ๆ ว่ามีที่มาอย่างไร

ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Newmark, 1988) ได้รวบรวมและเสนอประเภทคำสร้างใหม่ (Neologism) ไว้ 12 ชนิด ดังนี้

1. คำเก่าความหมายใหม่ (Old words with new sense) มักเป็นคำศัพท์ที่มีอยู่เดิมแต่นำมาสื่อความหมายใหม่ เช่นคำว่า Gay ที่หมายถึงความร่าเริง แต่มีการนำคำนี้มาใช้เรียกกลุ่มผู้รัสนิยมชอบเพศเดียวกันโดยเฉพาะเพศชาย การแปลคำศัพท์ประเภทนี้อาจใช้เป็นคำศัพท์ที่มีในภาษาปลายทางอยู่แล้ว หรือใช้คำอธิบายสั้น ๆ

2. คำปรากฏร่วมเก่าแต่มีความหมายใหม่ (Old collocations with new senses) คือคำประสมตั้งแต่สองคำขึ้นไปเพื่อทำหน้าที่ในการสื่อความหมายใหม่ หากคำแต่ละคำศัพท์แต่ละคำอยู่โดด ๆ มักจะมีความหมายเดิม แต่เมื่อประสมร่วมกันจะสื่อความหมายใหม่ เช่น Community physician หมายถึงแพทย์ผู้ดูแลผู้ป่วยทุกกลุ่มวัยในชุมชน ในประเทศไทยมีคำศัพท์เฉพาะเรียกแพทย์ประเภทนี้ว่า แพทย์เวชศาสตร์ชุมชน ในกรณีที่ภาษาปลายทางไม่มีมีโนทัศน์ของคำปรากฏร่วมที่มีความหมายใหม่นั้น ผู้รับสารในภาษาปลายทางอาจไม่เข้าใจความหมายของคำปรากฏร่วมนั้นได้ จึงจำเป็นต้องใช้คำอธิบายความสั้น ๆ เพื่อให้เกิดภาพความเข้าใจในความหมายใหม่นั้นขึ้นมา

3. การประดิษฐ์คำใหม่ (New coinages) การประดิษฐ์คำใหม่ คือการคิดคำใหม่ที่ไม่ได้อยู่เดิม โดยมักจะคิดประดิษฐ์มาจากรูปคำเดิม ก็อาจจะคิดมาจากรูปเสียงเดิมของคำเดิม เช่นคำว่า Quark ที่หมายถึงอนุภาคพื้นฐานทางฟิสิกส์ในนิยาย *Finnegan's Wake* เป็นคำที่เลียนเสียงที่น่าขันของเปิดอย่างเสียง Quack หากคำศัพท์ใหม่นั้นไม่มีความหมายเชิงวัฒนธรรมหรือไม่มีความหมายเชิงคุณลักษณะ ให้แปลโดยมีการอธิบายความ

4. คำที่มาจากการแปรและการสนธิ (Derived words including blends) มักเป็นคำที่แปรมาจากรากศัพท์ทางภาษากรีกและละตินโบราณ โดยการเติมอุปสรรค (prefix) หน้ารากคำ และ/หรือเติมปัจจัย (suffix) ท้ายรากคำ การสร้างคำใหม่ในรูปแบบนี้มักใช้ในวงการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมากกว่าที่จะเป็นคำศัพท์ทางสังคมศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการสนธิคำที่มักใช้ในวงการสื่อที่รวมไปถึงวงการโฆษณา เช่น คำว่า daffynition แปลว่านิยามประหลาด มาจากการสนธิหรือการกลืนคำระหว่าง daffy กับคำว่า definition การแปลคำเหล่านี้ ผู้แปลควรสืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์

ขององค์กรมาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มี ให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมาจากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพเหมาะสม

5. การย่อคำ (Abbreviations) คือการทอนคำให้สั้นลง การย่อคำเป็นรูปแบบหนึ่งของคำ เสมือนคำสร้างใหม่ (pseudo-neologism) มักพบในภาษาฝรั่งเศสมากกว่าในภาษาอังกฤษ เช่น prof มาจาก professor, Condo มาจาก Condominium การแปลในภาษาปลายทางควรใช้คำแปล จากภาษาต้นทางที่เป็นคำเต็ม

6. คำปรากฏร่วม (Collocations) คือ คำประสมที่เกิดจากการประสมกับหน่วยคำอื่นโดยมีคำ อย่างน้อยหนึ่งคำเป็นคำที่มีความหมายใหม่ หรือความหมายที่ต่างไปจากเดิม เป็นคำประสมปรากฏ ร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นคำศัพท์ใหม่ เช่น Domino effect เป็นต้น การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับ ถ่ายเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ

7. คำที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym) ปีเตอร์ นิวมาร์ก ให้คำจำกัดความของคำศัพท์ชื่อเฉพาะ ว่าเป็นคำใดก็ตามที่มาจากชื่อเฉพาะต่าง ๆ ของคน สิ่งของ หรือสถานที่เช่น Audenesque, Keynesian เป็นต้น หากมาจากสิ่งของ ส่วนใหญ่มักเป็นชื่อยี่ห้อสินค้า เช่น Nylon การแปลให้ใช้ วิธีการถ่ายเสียงแทน

8. คำนามวลีที่สร้างจากกริยาวลี (Phrasal words) คือคำกริยาที่เปลี่ยนเป็นคำนาม คำเหล่านี้ มักเป็นคำที่คิดขึ้นมาเพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง ลดความเป็นทางการ เช่นคำว่า check-out, built-in เป็นต้น การแปลในภาษาปลายทางควรรักษาสมมูลภาพทางความหมาย โดยการใช้คำแปลที่มี คำอธิบายและมีความเป็นทางการมากกว่า

9. คำที่แปรมาจากภาษาต่างประเทศ (Transferred words) เป็นการถ่ายโอนคำที่บ่งบอกว่ามา จากต่างประเทศ โดยมากมักรับความหมายมาไม่หมด หรือบางคำก็มีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม บางครั้งไม่สามารถแปลกลับไปหาภาษาต้นทางได้ เช่น คำว่า fit ภาษาไทยนำมาใช้ในความหมายว่า “คับ” “แน่นเกินไป” ในขณะที่ความหมายต้นทาง fit แปลว่าพอดีตัว หรือเหมาะสม เป็นต้น การ แปลคำประเภทนี้อาจใช้วิธีการทับศัพท์ ถ่ายเสียง หรือมีคำอธิบายร่วมด้วย

10. การย่อชื่อ (Acronyms) คำศัพท์ใหม่ประเภทนี้ใช้การนำอักษรตัวแรกของแต่ละคำมารวมกัน เป็นคำย่อ เช่น คำว่า LASER มาจากคำว่า Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation หรือเป็นชื่อขององค์กร เช่น UN ที่ย่อมาจาก United Nations หมายถึงองค์การ สหประชาชาติ เป็นต้น การสร้างคำเหล่านี้เป็นมักเป็นการสร้างคำในตัวเองที่ไม่ใช่วรรณกรรม เพื่อ ความกระชับแทนการเรียกชื่อเต็ม การแปลนั้นให้ใช้วิธีการทับศัพท์เดิม เพื่อรักษาความหมายของ ภาษาต้นทาง

11. คำเสมือนคำสร้างใหม่ (Pseudo-neologism) คำประเภทนี้คือคำทั่วไปที่นำมาใช้แทนที่คำที่มีความหมายเฉพาะ เช่น คำในภาษาฝรั่งเศส La Charrue ซึ่งแปลว่า คันไถ แต่มาใช้เรียก “กลุ่มดาวคันไถ”

12. คำที่เกิดจากกระบวนการสร้างความเป็นสากล (Internationalism) คำศัพท์ในประเภท นี้คือ คำศัพท์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ทั้งรูปคำและความหมาย เช่น คำว่า Pope, OK, Kimono, Kungfu เป็นต้น อาจใช้คำระบุประเภทของสิ่งที่เรียกแล้วตามด้วยการทับศัพท์ชื่อเฉพาะของสิ่งนั้น เช่น องค์การอาเซียน - ASEAN เป็นต้น

การแปลคำสร้างใหม่นี้ ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Newmark, 1988) ได้รวบรวมและเสนอแนวทางการแปลการสร้างคำใหม่ อีก 11 ประเภท ดังนี้ โดยวิธีการเลือกใช้ขึ้นกับบริบทของการแปล เช่น หากต้องการแปลคำจำพวกที่เกิดจากกระบวนการสร้างความเป็นสากล (Internationalism) ก็เลือกใช้แนวทางการแปลการใช้คำสากล (Internationalism) ทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแปล จะเลือกอันไหนมีหลักการเลือกใหม่

1. การทับศัพท์คำที่อยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ ‘ ’ (Transference with inverted comma) คือการถ่ายความหมายจากคำศัพท์ในภาษาต้นทางด้วยการถ่ายเสียง โดยมากมักมาจากชื่อของสิ่งมีชีวิต ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ ยุคสมัย หรือแนวคิดของบุคคลสำคัญ เช่น คำว่า ‘Marxism’

2. การสร้างคำใหม่ (TL neologism with composites) คือการประกอบหน่วยคำของภาษาปลายทางขึ้นเป็นคำสร้างใหม่โดยเลียนแบบการสร้างคำของภาษาต้นทาง เช่น คำว่า Dirigible plum แปลว่า ลูกพลัมบังคับทิศทาง (แฮร์รี่ พอตเตอร์กับเครื่องรางยมทูต, 2560: 371)

3. การใช้คำแผลง (TL derived word) คือการสร้างคำใหม่โดยการผสมผสานคำ เช่น คำว่า epi + demos + logos เป็น epidemiology แปลเป็นภาษาไทยโดยใช้คำไทยแท้ผสมกับภาษาในภาษาบาลีหรือสันสกฤต หรือใช้คำบาลี คำสันสกฤตมาสมาสกัน กลายเป็นคำว่า ระบาดวิทยา

4. การทับศัพท์โดยปรับให้เข้ากับภาษาปลายทาง (Naturalization) คือการถ่ายถอดเสียงคำอ่านในภาษาต้นทางให้เข้ากับภาษาและสอดคล้องกับวัฒนธรรมปลายทาง เช่น telegraph - ตะแล็บแก๊ป

5. การใช้คำที่มีอยู่แล้วในภาษาปลายทาง (Recognized TL translation) คือการใช้คำแปลที่มีอยู่แล้วและเป็นที่ยอมรับในภาษาปลายทาง เช่น Globalization - โลกาภิวัตน์

6. การใช้คำอธิบายบอกหน้าที่ (Functional term) คือการอธิบายคำประโยชน์ใช้สอย เช่น Insecticide - ยาฆ่าแมลง, bandage - ผ้าพันแผล

7. การใช้คำอธิบายบอกลักษณะ (Descriptive term) คือการบรรยายคำโดยใช้ลักษณะสำคัญของสิ่งที่เป็นคำศัพท์นั้น เช่น หลวงพ่อโต – Big Buddha

8. การแปลตรงตัว (Literal translation) คือการแปลภาษาต้นทางทีละคำ หรือทั้งประโยคโดยรักษาคำในประโยคและโครงสร้างทางไวยากรณ์ให้ตรงตามต้นฉบับให้มีสมมูลภาพมากที่สุดเช่น Red Cross หมายถึง กษาค

9. การใช้หลายวิธีร่วมกัน (Translation procedure combinations) คือการใช้แนวทางการแปลหลายวิธีร่วมกัน เช่น Chikungunya fever – โรคไข้วัดข้อยุ่งลาย ไม่สามารถใช้คำทับศัพท์เพราะประชาชนไม่เข้าใจว่าเป็นโรคเกี่ยวกับอะไร อาจเข้าใจว่าเป็นโรคที่มาจากประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากมีคำที่มีเสียงคล้ายคำในภาษาญี่ปุ่น จึงใช้คำแปลแบบตรงตัว (Literal translation) สำหรับคำว่า fever หมายถึง ไข้ และการใช้คำอธิบายบอกลักษณะ (Descriptive term) ในการแปลคำว่า chikungunya ซึ่งหมายถึงโรคที่มีอาการไข้วัดข้อและเป็นโรคที่มาจากยุ่งลาย

10. การแปลถ่ายคำตรงตัว (Through-translation) คือการแปลแบบตรงตัว ในคำปรากฏร่วมกันชื่อองค์กร ส่วนผสมของสารประกอบ เช่น Ultraman - ยอดมนุษย์

11. การใช้คำสากล (Internationalism) คือการแปลโดยการใช้คำยืมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เช่นคำว่า ยูเอ็น – UN

นอกจากนี้ ปีเตอร์ นิวมาร์ก (Newmark, 1988) ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการแปลโดยให้คำนึงถึงบริบทปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล 20 ประการ ดังนี้

1. คุณค่าและเจตนาของคำสร้างใหม่
2. ความสำคัญต่อวัฒนธรรมทั้งในภาษาต้นทาง ปลายทาง และภาวะแวดล้อมทั่วไป
3. ความทันสมัยของคำ
4. ความถี่ที่พบคำสร้างใหม่
5. ความนิยม
6. อำนาจและสิทธิ์ของผู้แปล
7. คำแปลที่บัญญัติไว้ก่อนแล้ว
8. มีแนวคิดความหมายของคำศัพท์อยู่ในวัฒนธรรมปลายทางอยู่ก่อนแล้ว
9. ความหมายชัดเจนหรือความหมายแฝงในคำสร้างใหม่
10. ประเภทตัวบท
11. ความรู้ความเข้าใจของผู้อ่าน
12. ภาวการณ์ในการนำตัวบทไปใช้
13. รสนิยม
14. ความไพเราะสละสลวย

15. มีความหมายเดียวกับคำสร้างใหม่ที่มีอยู่ก่อนแล้วหรือไม่
16. เป็นที่ยอมรับทางภาษาศาสตร์หรือไม่
17. มีความเป็นไปได้ที่จะยอมรับในระดับนานาชาติหรือไม่
18. คำสร้างใหม่ที่เป็นคำย่อนั้นประดิษฐ์เพื่อเหตุผลเฉพาะ
19. สภาวะแวดล้อม
20. กระแสนิยมของคำสร้างใหม่ในภาษาต้นทาง

ในการแปลคำศัพท์ทางระบาดวิทยา เนื่องจากคำศัพท์เฉพาะด้านในสาขานี้เป็นศัพท์ที่เกิดจากการสร้างคำใหม่หลากหลายแบบตามการจัดประเภทของนิวมาร์ก ผู้วิจัยจึงจะนำแนวทางการแปลคำสร้างคำใหม่ที่นิวมาร์กเสนอไว้ไปใช้ในการวิเคราะห์คำที่มีปัญหาการแปล เพื่อประกอบการตัดสินใจและเลือกใช้วิธีการสร้างคำแปลที่เหมาะสม

2.2 ความรู้ทางด้านระบาดวิทยาที่เกี่ยวข้องกับตัวบท

2.2.1 บริบททางประวัติศาสตร์

วิชาระบาดวิทยามีต้นกำเนิดมาจากข้อสังเกตของฮิปโปเครติส (Hippocrates) เมื่อ 2,000 กว่าปีที่แล้วว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลต่อการเกิดโรค อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ฮิปโปเครติสได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องนี้แล้ว ก็ไม่มีความก้าวหน้าทางระบาดวิทยาในเรื่องการวัดขนาดการกระจายตัวของโรคในกลุ่มประชากรเฉพาะในพื้นที่ใด ๆ จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงได้มีความรู้เรื่องการวัดการกระจายตัวของโรคเกิดขึ้น ซึ่งการวัดนี้เองถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของวิชาระบาดวิทยาอันมาพร้อมกับความสำเร็จอันน่าทึ่งอีกด้วย จากหลักฐานที่นายแพทย์จอห์น สโนว์ (Dr. John Snow) ได้แสดงตัวอย่างที่ชัดเจน คือแผนที่การระบาดของกลุ่มผู้ป่วยอหิวาตกโรคที่ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงของอหิวาตกโรคในกรุงลอนดอนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการบริโภคน้ำประปาของบริษัทแห่งหนึ่งในลอนดอน เขาทำแผนที่บ้านของผู้ที่เสียชีวิตจากอหิวาตกโรคในกรุงลอนดอน ระหว่างปี ค.ศ. 1848-49 และระหว่างปีค.ศ. 1853-54 ทำให้สังเกตเห็นว่าแหล่งน้ำดื่มมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิต เขาเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียชีวิตจากอหิวาตกโรคในหลาย ๆ ตำบลกับน้ำประปาของบริษัททั้งสองแห่ง เขาชี้ให้เห็นว่าทั้งจำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการบริโภคน้ำประปาของบริษัทเซาท์วาร์กสูงกว่าอีกบริษัทอย่างชัดเจน จากการสอบสวนโรคอย่างถี่ถ้วนของนายแพทย์จอห์น สโนว์ทำให้เกิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่เชื้อโรคติดต่อและสรุปว่าเชื้ออหิวาตกโรคนั้นแพร่ผ่านน้ำที่ปนเปื้อน นอกจากนี้ เขายังสนับสนุนให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปา ก่อนที่จะมีการค้นพบเชื้อโรคที่เป็นสาเหตุให้เกิดอหิวาตกโรคเสียอีก โดยการศึกษาทางระบาดวิทยาของนายแพทย์จอห์น สโนว์เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในการสอบสวนโรคที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพสังคม และการเมือง (Bonita et al., 2014)

การเปรียบเทียบอัตราการเกิดโรคในประชากรกลุ่มย่อยกลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อดันคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรกเริ่มวิธีดังกล่าวนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการควบคุมโรคติดต่อ แต่ต่อมาก็ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อม หรือพหุกับโรคเฉพาะบางชนิด ช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านระบาดวิทยากับโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงและปานกลาง

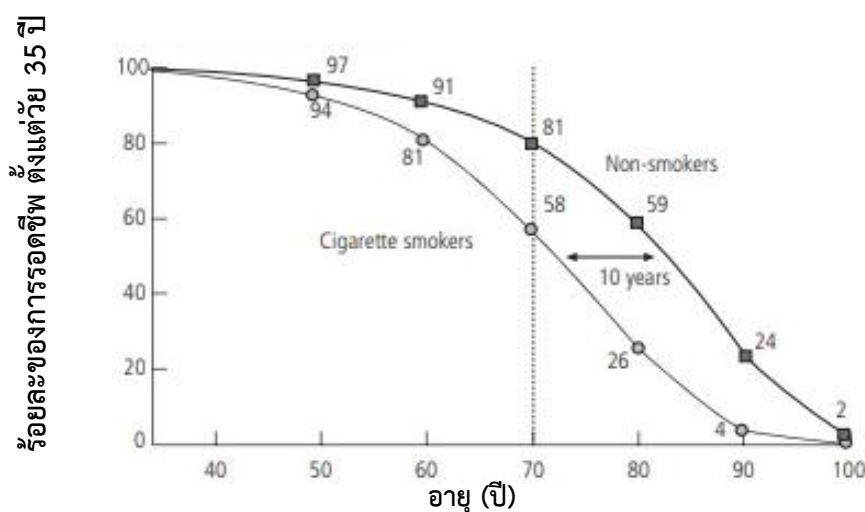
2.2.2 พัฒนาการล่าสุดด้านระบาดวิทยา

ระบาดวิทยาในปัจจุบัน เป็นสาขาวิชาที่ค่อนข้างใหม่¹ และใช้การวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อการศึกษาโรคต่าง ๆ ในกลุ่มประชากรเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรค ยกตัวอย่างเช่น ตอนต้นทศวรรษที่ 1950 นายแพทย์ริชาร์ด ดอล (Dr. Richard Doll) และนายแพทย์แอนดรูว์ ฮิล (Dr. Andrew Hill) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสูบบุหรี่และโรคมะเร็งปอด งานวิจัยนี้เป็น

การศึกษาต่อยอดมาจากการศึกษาทดลองเรื่องความเป็นพิษของน้ำมันยาสูบในการก่อโรคมะเร็งกับการสังเกตความเชื่อมโยงของการสูบบุหรี่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวกับโรคมะเร็งปอด โดยใช้วิธีการศึกษาไปข้างหน้าในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ คณะผู้วิจัยจึงสามารถสรุปความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างการสูบบุหรี่และโรคมะเร็งปอด

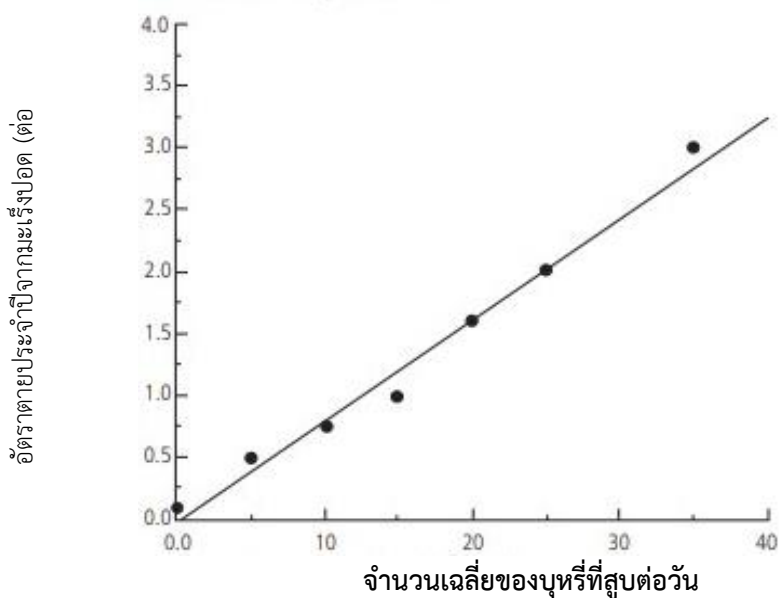
กลุ่มแพทย์ชาวอังกฤษรายงานอัตราการเสียชีวิตในกลุ่มแพทย์ที่ไม่สูบบุหรี่ (non-smokers) เป็นเวลาหลายทศวรรษ พบว่ากลุ่มแพทย์ชายสูบบุหรี่ที่เกิดระหว่าง ค.ศ.1900-1930 โดยเฉลี่ยแล้วจะอายุสั้นกว่ากลุ่มแพทย์ที่ไม่สูบบุหรี่ ประมาณ 10 ปี

แพทย์ที่เกิดในปี ค.ศ. 1900 -1930

การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุที่ชัดเจนในกรณีนี้ แต่ในโรคอื่น ๆ จะมีสาเหตุปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดโรค ซึ่งบางปัจจัยเป็นสาเหตุหลักในการเกิดโรค บางปัจจัยก็เป็นเพียงปัจจัยเสี่ยง ปัจจุบันมีการศึกษาทางระบาดวิทยาสัมัยใหม่เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการเกิดโรค โรค เช่น เอชไอวีและเอดส์ วัณโรค ไข้มาลาเรีย มักเป็นสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนา วิชาการระบาดวิทยาจึงเป็นวิชาที่สำคัญอย่างมาก และกลายเป็นสาขาวิชาสำคัญในทุกประเทศ ที่มีการเกิดโรคอุบัติใหม่ อย่างเช่น โรคติดเชื้อทางเดินหายใจซาร์ส (SARS) โรควัวบ้า (Bovine Spongiform Encephalopathy หรือ BSE) ไข้หวัดใหญ่ระบาด (pandemic influenza) วิชาการระบาดวิทยานี้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องหลายสิบปี ประเด็นหลักในปัจจุบันนี้ก็คือการศึกษาและแก้ไขในปัจจัยทางสังคม (Social determinants) ที่เกี่ยวกับสุขภาพและโรค ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่นอกขอบเขตของสาธารณสุข

อัตราการตายจากมะเร็งปอด (ต่อประชากร 1000 คน) สัมพันธ์กับจำนวนบุหรี่ที่สูบ ข้อมูลของแพทย์ชาย
ชาวอังกฤษ ในช่วงปี ค.ศ.1951-1961

2.2.3 นิยาม ขอบเขต และประโยชน์ของระบาดวิทยา

Last ได้ให้นิยามระบาดวิทยาว่า “เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการกระจายตัวและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในกลุ่มประชากรเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคภัย (disease)” นักระบาดวิทยานั้นไม่ได้ศึกษาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วย พิการ หรือการเสียชีวิตเท่านั้น แต่ยังศึกษาเกี่ยวกับภาวะสุขภาพเชิงบวก และที่สำคัญที่สุดคือแนวทางในการดูแลสุขภาพให้ดีขึ้น ซึ่ง “โรค (disease)” ในที่นี้มีความหมายครอบคลุมภาวะทางสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ทุกอย่าง รวมไปถึงการบาดเจ็บและปัญหาสุขภาพจิตด้วย

วิชาระบาดวิทยาเน้นการศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีบริบทเฉพาะของพื้นที่ เช่น กลุ่มคนไข้ในโรงพยาบาลหรือกลุ่มคนงานในโรงงาน ถือเป็นหน่วยในการศึกษา (unit of study) ส่วนกลุ่มประชากรศึกษา (common population) ที่ใช้ในการศึกษาทางระบาดวิทยา นั้นจะเลือกจากพื้นที่ที่เจาะจงเฉพาะในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ซึ่งจะเป็นฐานในการคิดนิยามกลุ่มย่อยอย่างเช่นในกลุ่มวัย กลุ่มเพศ และกลุ่มเชื้อชาติ โครงสร้างในกลุ่มประชากรที่ศึกษานั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามพื้นที่และช่วงเวลาที่เหมาะสม การวิเคราะห์ทางระบาดวิทยาต้องคำนึงถึงความผันแปรนี้ด้วย

บทที่ 3

การวิเคราะห์ตัวบทปัญหาในการวิจัยและการวางแผนการแปล

เนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ

1. การวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับทำแนวทางของคริสตืออาเน นอร์ด (Christiane Nord)
2. การวิเคราะห์คำศัพท์เฉพาะทางที่เป็นปัญหาสำหรับการนำมาแปลและ
3. การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการแปลคำศัพท์เฉพาะ เกี่ยวกับระบาดวิทยาที่คัดสรร

3.1 การวิเคราะห์ต้นฉบับตามแนวทางของคริสตืออาเน นอร์ด

3.1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบนอกตัวบท (Extratextual factors)

3.1.1.1 ผู้ส่งสาร (Sender)

รูปที่ 1 Dr. Bonita Ruth และ Dr. Robert Beaglehole
(ภาพจากอินเทอร์เน็ต)

ผู้ส่งสาร คือ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) โดยมีผู้ผลิตสาร (Text producers) 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แพทย์หญิงรุท โบนิตา (Professor Emeritus Dr. Ruth Bonita) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮล (Professor Emeritus Dr. Robert Beaglehole) และศาสตราจารย์ นายแพทย์ทอร์ด เจลลาสโตรม (Professor Dr. Tord Kjellaström) เป็นผู้นิพนธ์ โดยแพทย์หญิงรุท โบนิตา (เป็นภรรยาของนายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮล) สำเร็จปริญญาโทด้านระบาดวิทยาและสาธารณสุขศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลนา ชาเปิลฮิลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับ

ปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยอูมิ จากประเทศสวีเดน ในปีพ.ศ.2539 ในด้านการทำงาน แพทย์หญิงโบนิตา รุท เคยเป็นผู้อำนวยการแผนกระบบเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และเคยเป็นรองผู้อำนวยการด้านนโยบายและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่องค์การอนามัยโลก กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างปี พ.ศ.2542-2548 ได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณจากมหาวิทยาลัยโอ๊กแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อปีพ.ศ.2553 มีผลงานวิชาการต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะทางด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและได้แต่งตำราร่วมกับสามีหลายเล่มเช่น Basic Epidemiology, Public Health at the Crossroads ส่วนศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์โรเบิร์ต บีเกลโฮล (Professor Emeritus Dr. Robert Beaglehole) เป็นชาวนิวซีแลนด์ เกิด 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2488 เป็นนักเรียนแพทย์ที่มหาวิทยาลัยโอตาโก เรียนจบปี พ.ศ.2510 จากนั้นได้เรียนต่อด้านหทัยวิทยาที่โรงพยาบาลกาย

(Guy's Hospital) ในกรุงลอนดอน ปี พ.ศ.2513 ต่อมาเรียนต่อปริญญาโทด้านเวชศาสตร์สังคมที่ London School of Hygiene and Tropical Medicine และเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลนา ซาเปิลฮิลล์ ปีพ.ศ.2523-25 ก่อตั้งภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน ในมหาวิทยาลัยไอคแลนด์ และในปี พ.ศ.2538 ได้รับปริญญา Doctor of Science ที่มหาวิทยาลัยลอนดอน ผู้เขียนอีกท่านคือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ทอร์ด เจลลาสโตรม (Professor Dr. Tord Kjellaström) เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญวิชาการด้านระบาดวิทยา และเคยทำงานให้องค์การอนามัยโลก ปัจจุบันเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยไอคแลนด์ ประเทศนอร์เวย์

3.1.1.2 เจตนาของผู้ส่งสาร (Sender's Intention)

ผู้ส่งสารต้องการให้ความรู้ที่ชัดเจนถูกต้องเกี่ยวกับวิชาการระบาดวิทยา เป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนนโยบายทางด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ลดความเสี่ยงหรืออันตรายที่จะนำไปสู่ความเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต อันนำไปสู่สุขภาพที่ดีของประชาชน

3.1.1.3 ผู้รับสาร (Audience)

ผู้รับสารในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางน่าจะเป็นกลุ่มบุคคลประเภทเดียวกันคือ กลุ่มบุคลากรสาธารณสุข นักวิชาการวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักเรียน นักศึกษา สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ

3.1.1.4 สื่อ (Medium)

หนังสือ Basic epidemiology ฉบับที่พิมพ์ ใช้ภาษาระดับทางการ เพื่อใช้เป็นตำราหนังสือวิชาการ ศึกษาและอ้างอิง มีเลขที่หนังสือ ISBN 978 92 4 154707 9 และมีรูปแบบ Ebook ให้ดาวน์โหลดได้ที่ <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43541>

3.1.1.5 สถานที่ผลิตสาร (Place of Communication)

ตัวบทผลิตโดยนักวิชาการระบาดวิทยาชั้นแนวหน้าขององค์การอนามัยโลก เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมนักระบาดวิทยา เพื่อเป็นประโยชน์แก่การเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคเพื่อการสาธารณสุขที่ดี ของประเทศสมาชิกรวมทั้ง ประเทศต่าง ๆ จึงจัดพิมพ์ และแปลเป็นภาษาปลายทางเพื่อใช้ประโยชน์งานสาธารณสุขในประเทศนั้น ๆ เช่น เยอรมัน สเปน จีน เป็นต้น (หนังสือเล่มนี้ยังไม่มีแปลเป็นภาษาไทย) ส่วนหนังสือที่นำมาใช้ประกอบการทำรายงานฉบับนี้พิมพ์ที่ประเทศมอลตา

3.1.1.6 เวลา (Time of Communication)

ตัวบทนี้เป็นฉบับแก้ไขปรับปรุงและพิมพ์ครั้งที่สองในปี พ.ศ.2549 และพิมพ์อีกในปี พ.ศ. 2550 2551 และ 2557 ซึ่งแตกต่างจากฉบับตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2536 ตรงที่ผู้เขียนบทที่ 4 เป็นผู้เขียนคนใหม่ ไม่ใช่ผู้เขียนคนเดิมในฉบับที่พิมพ์ครั้งแรก ภาษาที่ใช้ เป็นภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

3.1.1.7 แรงจูงใจในการสื่อสาร (Motive of Communication)

ตัวบทจัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นตำราศึกษา อบรมและอ้างอิงให้แก่บุคลากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลก ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบาดวิทยา และสามารถนำไปใช้เป็นความรู้พื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นถัดไป

3.1.1.8 หน้าที่ของตัวบท (Text Function)

ตัวบททำหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง (Informative text) เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการวางแผนนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศต่าง ๆ

3.1.2. การวิเคราะห์องค์ประกอบในตัวบท (Intratextual Factors)

3.1.2.1 หัวข้อเรื่องของตัวบท (Subject Matter)

หัวข้อเรื่องของตัวบทคือระบาดวิทยาพื้นฐาน ซึ่งบ่งบอกให้ทราบว่า ผู้อ่านควรมีพื้นฐานความรู้ด้านใด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ในสถานการณ์จริง

3.1.2.2 เนื้อหา (Content)

เนื้อหาวิชาการ ตัวบทมีความซับซ้อนในระดับหนึ่ง เนื่องจากต้องอาศัยการคำนวณจากวิชาคณิตศาสตร์ในการทำความเข้าใจ จึงมีเรื่องของการใช้สูตรทางคณิตศาสตร์ การใช้ตาราง กราฟ และแผนภูมิ เพื่ออธิบายให้เข้าใจและเห็นภาพ มีกล่องข้อความเกี่ยวกับเหตุการณ์การระบาดของโรคหรือเป็นเรื่องเล่าสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันเนื้อหาในตัวบทนั้น ทั้งยังมีคำถามท้ายบทเพื่อให้ผู้อ่านได้คิดวิเคราะห์หาคำตอบเพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้อ่านไปแล้ว เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นกว่าเดิม

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคทฤษฎี และภาคประยุกต์

ชื่อภาค	เนื้อหา
ภาคที่ 1 Fundamental epidemiology	ภาคทฤษฎี ประกอบไปด้วยประวัติความเป็นมาของวิชาระบาดวิทยา การวัดในทางระบาดวิทยา ชนิดของการศึกษาทางระบาดวิทยา สถิติทางระบาดวิทยา เบื้องต้น การสรุปเหตุผลทางระบาดวิทยา
ภาคที่ 2 Application of epidemiology	ภาคประยุกต์ ประกอบไปด้วยการประยุกต์ภาคทฤษฎีทางระบาดวิทยาในบริบทต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางด้านสาธารณสุข เช่นการประยุกต์ระบาดวิทยาในโรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ระบาดวิทยาคลินิก โรคเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพ การใช้ระบาดวิทยาในการวางแผนนโยบายทางด้าน

	สาธารณสุข
--	-----------

แต่ละภาคแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยต่าง ๆ ได้ดังนี้

ชื่อภาค	เนื้อหา
Fundamental epidemiology	<ol style="list-style-type: none"> 1. What is epidemiology? 2. Measuring health and disease 3. Type of studies 4. Basic biostatistics: Concepts and tools 5. Causation in epidemiology
Application of epidemiology	<ol style="list-style-type: none"> 6. Epidemiology and prevention: Chronic non communicable diseases 7. Communicable Diseases: Epidemiology Surveillance and response 8. Clinical epidemiology 9. Environment and occupational epidemiology 10. Epidemiology, health policy and planning 11. First steps in practical epidemiology

หัวข้อย่อยต่าง ๆ ในตำรา Basic epidemiology บ่งบอกว่าการแปลตัวบทนี้ จำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบาดวิทยาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถแปลตัวบทที่คิดมานี้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตรงตามเจตนาของต้นฉบับ

3.1.2.3 เนื้อความที่ละไว้ในฐานเข้าใจ (Presupposition)

ผู้รับสารควรมีความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และชีววิทยาเพื่อทางการแพทย์ที่จะสามารถเข้าใจบริบทบางอย่าง เช่น คำว่า “association” จะหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบมีเหตุและมีผลและพิสูจน์ได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

และเนื่องจากผู้ส่งสารไม่ได้ทำอภิธานศัพท์ไว้ให้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่ต้องทำอภิธานศัพท์ไว้ให้ผู้รับสารซึ่งถึงแม้ผู้รับสารจะมีความรู้พื้นฐานอยู่บ้าง แต่ก็อาจไม่ครอบคลุมคำศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบาดวิทยา

การระบุจำนวนตัวเลขหลายหลัก จะไม่ใช่เครื่องหมายลูกน้ำในการแบ่งนับจำนวนหลัก แต่จะใช้การเว้นวรรคแทน เช่น 40 000 จะไม่เขียนว่า 40,000 ซึ่งเป็นลักษณะการเขียนภาษาอังกฤษแบบสหราชอาณาจักร ไม่ใช่ภาษาอังกฤษแบบสหรัฐอเมริกา

3.1.2.4 โครงสร้างของตัวบท (Text composition)

การแบ่งตัวบท เรียบเรียงเนื้อหาจากภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติหรือภาคประยุกต์ ภาคแรกเป็นภาคทฤษฎี มีบทย่อย 5 บทประกอบไปด้วย ตัวบทเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นระบาดวิทยา เริ่มตั้งแต่นิยาม ประวัติความเป็นมาของวิชาการระบาดวิทยา ประโยชน์ของระบาดวิทยา การศึกษาวิชาการระบาดวิทยาในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนประกอบของระบาดวิทยา ส่วนภาคหลังเป็นภาคปฏิบัติมี 6 บทย่อย เกี่ยวกับการนำระบาดวิทยาไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ

3.1.2.5 อวัจนภาษาในตัวบท (Non-verbal Elements)

ตัวบทมีการใช้ ตาราง กราฟ แผนที่ แผนภูมิ ภาพประกอบ เหล่านี้เพื่อประกอบการอธิบาย ขยายความ ประเด็นเนื้อหาให้ผู้รับสารมีความเข้าใจง่ายขึ้น มีกล่องข้อความที่เป็นเน้นประเด็นสำคัญ ให้จำง่าย และเข้าใจง่าย

3.1.2.6 ศัพท์ (Lexis)

คำศัพท์เป็นภาษาอังกฤษตามแบบสหราชอาณาจักร และมักเป็นคำศัพท์ทางวิชาการ ไม่มี ความหมายนัยประหวัดหรือมีความหมายอื่นแฝง มีคำศัพท์แสดงอารมณ์น้อย แต่ก็มียุ่บ้าง เช่น คำว่า frustrating delay... ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหนังสือวิชาการจึงมุ่งเน้นการให้ข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเข้าถึงความหมายอย่างชัดเจนและหลีกเลี่ยงความกำกวมที่อาจทำให้เสียเวลาอ่าน

คำศัพท์ที่พบเห็นมักเป็นคำประสมระหว่างคำนามกับคำนาม หรือคำคุณศัพท์กับคำนาม (Compound noun) ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้รับสารได้เข้าใจลักษณะที่เนื้อหาที่กำลังกล่าวถึง ว่ามีลักษณะเช่นไร ให้ได้รายละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะสื่อความได้ โดยไม่เินย่อจนเสียความ เช่น fundamental science, major contribution, epidemiological evidence, health policy, formal beginnings, spectacular achievements เป็นต้น

3.1.2.7 โครงสร้างประโยค (Sentence Structure)

ประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคความเดียวที่มีส่วนขยายค่อนข้างยาว รองลงมาเป็นประโยค ความรวม และความผสม พบประโยคความซ้อนน้อยที่สุด เมื่อบรรยายถึงลักษณะความเป็นจริงหรือ ประโยชน์ ประโยคที่พบบ่อยมักเป็นประโยคที่ใช้คำกริยาแสดงกาลปัจจุบัน (Present tense) และเมื่อเล่า ถึงประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มักใช้ประโยคที่ใช้คำกริยาแสดงอดีตกาล (Past tense)

ลักษณะของการเรียงเรียงประโยค จะเป็น Thematic progression แบบที่ 1 คือเนื้อหา ข้อมูลเก่าจะนำไปสู่ข้อมูลใหม่ เป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่างประโยคความเดียว

Epidemiology is a fundamental science of public health. (p.1)

ตัวอย่างประโยคความรวม

Some factors are essential for the development of a disease and some increase the risk of developing disease. (p.2)

ตัวอย่างประโยคความซ้อน

The fact that there was no animal host was of critical importance together with low average number of secondary cases infected by a primary case. (p.6)

ตัวอย่างประโยคความผสม

Epidemiology played a crucial role in identifying the cause and in the control of what was one of the first reported epidemics of disease caused by environmental pollution. (p.7)

3.1.2.8 ลักษณะเหนือหน่วยเสียง (Supra-segmental Feature)

ตัวบทมีการใช้เครื่องหมายลูกน้ำแบ่งวรรคตอนชัดเจน เพื่อให้เข้าใจความเข้าใจให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีการใช้วงเล็บเพื่อบอกแหล่งข้อมูลที่ควรอ่านเพิ่มเติมจากบทเดียวกัน เช่น รูป ตาราง หรือ เนื้อหาในบทอื่น และใช้ตัวเลขยกขึ้นเหนือข้อความที่ต้องการบอกกว่านำมาจากแหล่งข้อมูลจากหนังสือ หรือสื่อใด ในรูปแบบการอ้างอิงตามระบบ Vancouver

3.2 การวิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยา

3.2.1 คำเก่าความหมายใหม่ (Old words with new sense) มักเป็นคำศัพท์ที่มีอยู่เดิมแต่นำมาสื่อความหมายใหม่ เช่น

คำศัพท์	นิยาม	คำแปลแบบตรงตัว
Cohort	“(From Latin <i>cohors</i> , warriors, the tenth of a legion) The component of the population born during a particular period and identified by period of birth so that its characteristics (e.g., cases of death and numbers still living) can be ascertained as it enters successive time and age periods. (Miquel P, 2008)	กองทหารขนาดหนึ่งในสิบของกองพล

3.2.2 ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations) คือ คำประสมที่เกิดจากการประสมกับหน่วยคำอื่นโดยมีคำอย่างน้อยหนึ่งคำเป็นคำที่มีความหมายใหม่ หรือความหมายที่ต่างไปจากเดิม เป็นคำประสมปรากฏร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นคำศัพท์ใหม่ เช่น

คำศัพท์	นิยาม	คำแปลแบบตรงตัว
Nested case-control study	<p>“An important type of case control study in which cases and controls are drawn from the population in a fully enumerated cohort. Typically, some data on some variables are already available about both cases and controls; thus concerns about differential (biased) misclassification of these variables can be reduced (e.g. environmental or nutritional exposures may be analysed in blood from cases and controls collected and stored years before disease onset). A set of controls is selected from subjects (i.e. noncases) at risk of developing the outcome of interests at that time of occurrence of each case that arises in the cohort.”</p> <p>(Miquel P, 2008)</p>	การศึกษากรณีควบคุมในกลุ่มเดียวกัน

3.2.3 ศัพท์เฉพาะทางที่มาจากการแปรและการสนธิ (Derived words including blends) มักเป็นคำที่แปรมาจากรากศัพท์ทางภาษกรีกและละตินโบราณ โดยการเติมอุปสรรค (prefix) หน้ารากคำ และ/หรือเติมปัจจัย (suffix) ท้ายรากคำ เช่น

คำศัพท์	นิยาม	คำแปลแบบตรงตัว
Multi-causality	The concept that a given health state our health-related process may have more than one cause. A combination of causes or alternative combinations of causes is often required to produce the health outcome. (Miquel P, 2008)	หลายสาเหตุ

3.2.4 ศัพท์เฉพาะที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym)

คำศัพท์	นิยาม	คำแปลแบบตรงตัว
Cox proportional hazard model	“A statistical model in survival analysis proposed by Paul Sheehe in 1962 and more fully developed by D.R. Cox in 1972. It asserts that the effect of the study factors on the hazard rate in the study population is multiplicative and does not change over time. (Miquel P, 2008)	แบบจำลองสัดส่วนอันตรายของค็อกซ์

จากตัวอย่างข้างต้น การแปลแบบตรงตัวไม่สามารถถ่ายทอดความหมายของศัพท์เฉพาะทางให้ตรงกับต้นฉบับได้ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการแปลที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายของศัพท์เฉพาะโดยรักษาความหมายได้ตรงตามต้นฉบับและสอดคล้องกับบริบทในภาษาปลายทาง

3.3 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะที่คัดสรรทางด้านระบาดวิทยา

ผู้วิจัยพบปัญหาการแปลศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยาในตำบลดั้งฉบับที่คัดสรรมาจากหนังสือวิชาการ เรื่อง *Basic epidemiology* ของ Bonita Ruth โดยปัญหาที่พบคือไม่สามารถใช้การแปลอย่างตรงตัวตามคำศัพท์ทั่วไปได้ เนื่องจากความเฉพาะทางของศัพท์ ทำให้การแปลแบบให้คำนิยามหรือให้คำอธิบายยาว ๆ สูญเสียความเป็นศัพท์เฉพาะทาง ทำให้บทแปลมีความยาวเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น ปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งคือ วิชาระบาดวิทยาเป็นวิชาพื้นฐานทางการแพทย์ที่มีกระบวนการทางด้านสถิติ ความรู้ทางการแพทย์ ความรู้ทางด้านสาธารณสุข เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์ เป็นวิชาที่หลายศาสตร์เกี่ยวข้อง จึงอาจมีคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ร่วมกับสาขาวิชาอื่นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยวางแผนการแปลเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

3.3.1 แผนการแปลโดยรวม

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบทการแปลของคริสตืออาน นอร์ด ในการตัดสินใจแปลตัวบทโดยคงระดับตามตัวบทต้นฉบับคือหน้าที่การให้ข้อมูลของตัวบท (Informative text)

3.3.2 การวางแผนการแปลคำศัพท์เฉพาะ

1) วิเคราะห์ศัพท์ตามแนวทางการแปลแบบตีความของมอง เดอลิสส์ และการสร้างคำศัพท์ใหม่ตามแนวทางการแปลคำสร้างใหม่ของปีเตอร์ นิวมาร์ก ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกคำศัพท์เฉพาะทางที่เป็นปัญหาในการแปลทั้งหมด 30 คำ ส่วนใหญ่เป็นคำที่อยู่ในภาค Fundamental epidemiology ซึ่งเป็นภาคพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาเชิงประยุกต์ในภาคถัดไป คำศัพท์ทั้งหมดเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่าจัดอยู่ประเภทเดียวกัน 4 กลุ่ม พบว่ากลุ่มใหญ่ที่สุดอยู่ในกลุ่มที่ 4 โดยใช้แนวทางการแปลสำหรับคำศัพท์ทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1

ประเภทของการสร้างคำตามหลักการสร้างคำของนิวมาร์ก	คำเก่าความหมายใหม่ (Old words with new sense) มักเป็นคำศัพท์ที่มีอยู่เดิมแต่นำมาสื่อความหมายใหม่
คำศัพท์ที่วิเคราะห์	Cohort
แนวทางการแปลของนิวมาร์ก	คำศัพท์ที่มีในภาษาปลายทางอยู่แล้วหรือใช้คำอธิบายสั้น ๆ

กลุ่มที่ 2

ประเภทของการสร้างคำตามหลักการสร้างคำของนิวมาร์ก	ศัพท์เฉพาะทางที่มาจากการแปรและการสนธิ (Derived words including blends)
คำศัพท์ที่วิเคราะห์	Meta-analysis, Multi-causality
แนวทางการแปลของนิวมาร์ก	สืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์ขององค์กรมาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มี ให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมาจากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพเหมาะสม

กลุ่มที่ 3

ประเภทของการสร้างคำตามหลักการสร้างคำของนิวมาร์ก	คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym)
คำศัพท์ที่วิเคราะห์	Cox proportional hazard model, Kaplan-Meier survival curves
แนวทางการแปลของนิวมาร์ก	แปลโดยใช้วิธีการถ่ายเสียงแทน

กลุ่มที่ 4

ประเภทของการสร้างคำตามหลักการสร้างคำของนิวมาร์ก	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)
คำศัพท์ที่วิเคราะห์	<p>Point prevalence rate, Period prevalence rate, Person-time incidence rate, Age-specific death rate, Sex-specific death rate, proportionate mortality, Age-standardized rate, years of potential life loss, Quality-adjusted life years, Disability-adjusted life years, Years of lost life, Years loss to disability, attributable fraction, Population attributable risk, Attributable risk, ecological fallacy, nested case control studies, systematic error, temporal relationship, Preventive potential, Point source epidemics, Index of severity, Index of lost productivity, Biological monitoring, Dose response relationship</p>
แนวทางการแปลของนิวมาร์ก	<p>การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏใหม่ นั้นมีคำแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีคำแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง</p>

จากการวิเคราะห์คำศัพท์ที่เลือกมาทั้งหมดนี้ พบว่าคำศัพท์จำนวนมากจัดอยู่ในประเภทคำศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากการปรากฏรวมใหม่ ซึ่งนิวมาร์กได้กำหนดแนวทางการแปลคำศัพท์ประเภทนี้ไว้อย่างชัดเจน

- 2) ค้นหาความหมายของคำศัพท์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น พจนานุกรมไทยอังกฤษ พจนานุกรมศัพท์เฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ พจนานุกรมศัพท์แพทย์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน Dictionary of Epidemiology และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เลือกลวิธีการแปลตามแนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิสส์
- 4) แปลคำศัพท์เฉพาะทางและตัวบทที่คัดมาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยตามแนวทางการแปลคำสร้างใหม่ของนิวมาร์ก
- 5) แสดงคำอธิบายการแปลโดยอ้างอิงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 6) สรุปลักษณะการแก้ปัญหาแปลคำศัพท์เฉพาะทางที่คัดเลือกมา

ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการแปลคำศัพท์เฉพาะทางด้านระบาดวิทยาและตัวบทที่คัดมาในรูปแบบตารางดังนี้

คำศัพท์ลำดับที่ 1.	คำศัพท์เฉพาะทาง	หน้าที่ xxx
ต้นฉบับ	บทแปล	
ตัวบทที่มีคำศัพท์เฉพาะทาง...	คำแปล...	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำศัพท์นี้เกิดจาก...		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: ...		
นิยาม:		
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: ...		
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า...		
สรุปการแก้ปัญหา :		

บทที่ 4

ตัวบทต้นฉบับ บทแปล และคำอธิบายการแปล

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอและอภิปรายผลการแปลโดยใช้ตารางที่สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์คำศัพท์ที่คัดสรรมาแปลโดยใช้คำนิยามจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากตำราและแหล่งเว็บไซต์ที่เชื่อถือ เพื่อประกอบแนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิลส์และทฤษฎีการแปลคำสร้างใหม่ของนิวมาร์ก มีการคัดลอกตัวบทต้นฉบับที่มีคำศัพท์ที่คัดสรรดังกล่าว และแปลบทแปลโดยใช้คำศัพท์ที่แปลแล้วเพื่อทดสอบสมมูลภาพระหว่างตัวบทต้นฉบับที่คัดสรรกับบทแปล โดยใช้ตารางข้างล่างนี้

คำศัพท์ลำดับที่ 1.	Point prevalence rate	หน้าที่ 19
ต้นฉบับ	บทแปล	
Prevalence is often expressed as cases per 100 (percentage), or per 1000 population. in this case P has to be multiplied by the appropriate factor: 10^n . If the data have been collected for one point in time, P is the “point prevalence rate”	ส่วนใหญ่แล้ว ความชุกแสดงด้วยร้อยละของผู้ป่วย หรือ จำนวนผู้ป่วยต่อ 1000 คน ในที่นี้ P คูณด้วยตัวคูณที่เหมาะสมคือ 10 ยกกำลัง n ถ้าข้อมูลเก็บ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง จะเรียกค่า P นี้ว่า “อัตราชุก ณ เวลาจุดหนึ่ง”	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: เกิดจากการประสมคำนาม 3 คำ เข้าด้วยกัน		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)		
นิยาม: “The proportion of individual with a disease or an attribute at a specified point in time.” (Miquel P, 2008) หมายถึงสัดส่วนผู้ป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่งหรือภาวะใดภาวะหนึ่ง ณ ขณะเวลาที่ระบุ		
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับถ้อยเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ		

<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว คำว่า prevalence แปลว่า ความชุก คำว่า rate หมายถึง อัตรา แต่คำว่า point นั้นมาใช้ในความหมายใหม่ ไม่ได้แปลว่า “จุด” แต่หมายถึงจุดเวลา หรือเวลาขณะใดขณะหนึ่ง เมื่อนำคำแปลทั้งหมดจะมีความหมายที่สื่อความว่า อัตราความชุก ณ ขณะใดขณะหนึ่ง หรือ อัตราความชุก ณ เวลาจุดหนึ่ง เมื่อแปลเป็นคำศัพท์ ผู้วิจัยตัดคำว่า “ความ” ออกไป เพื่อประหยัดคำ เนื่องจากในวิชาฟิสิกส์ มีคำว่า ความเร็ว ความเร่ง และมีคำว่า อัตราเร็ว อัตราเร่ง ไม่มีคำว่า อัตราความเร็ว อัตราความเร่ง ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัวเป็น “อัตราชุก ณ เวลาจุดหนึ่ง”</p> <p>มีผู้เคยใช้คำแปลนี้ว่า “อัตราความชุกของโรคที่จุดเวลาที่กำหนด” ซึ่งเป็นคำที่ยาวมาก ผู้วิจัยจึงเสนอคำแปลใหม่นี้</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา : ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 2.	Period prevalence rate	หน้าที่ 19
ต้นฉบับ	บทแปล	
It is sometimes more convenient to use the “ period prevalence rate. ” calculated as the total number of cases at any time during a specified period, divided by the population at risk midway through the period.	บางครั้ง การใช้คำว่า “ อัตราชุกช่วงเวลา ” ซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดในช่วงเวลาที่ระบุ ทหารด้วยจำนวนประชากรกลุ่มเสี่ยง ณ กึ่งกลางของช่วงเวลานั้น ทำได้ง่ายกว่า	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: เกิดจากการประสมคำนาม 3 คำ เข้าด้วยกัน		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)		
นิยาม: “The proportion of individual with a disease or an attribute at a specified		

<p>period of time.” (Miquel P, 2008) หมายถึงสัดส่วนผู้ป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่งหรือภาวะใดภาวะหนึ่ง ณ ช่วงเวลาที่ระบุ</p>
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับถ้อยเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว period หมายถึง ช่วงเวลา prevalence หมายถึง ความชุก ส่วนคำว่า rate หมายถึง อัตรา จึงนำแต่ละคำมาเรียบเรียงเข้าด้วยกันโดยเรียงคำแปลจากข้างหลังมาข้างหน้าเพื่อให้เหมาะกับโครงสร้างในภาษาไทย ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัวเป็น “อัตราชุกช่วงเวลา”</p> <p>มีผู้เคยใช้คำแปลนี้ว่า “อัตราความชุกของโรคในช่วงเวลาที่กำหนด” ซึ่งเป็นคำที่ยาวมาก ผู้วิจัยจึงเสนอคำแปลใหม่นี้</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา : ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 3.	Person-time incidence rate	หน้าที่ 20
<p>ต้นฉบับ</p> <p>In calculation of incidence, the numerator is the number of new events that occur in the defined time period, and the denominator is the population at risk of experiencing the event during this period. The most accurate way of calculating incidence is to calculate what Last calls the “person-time incidence rate.” Each person in the</p>	<p>บทแปล</p> <p>ในการคำนวณหาค่าอุบัติการณ์นั้น ตัวเศษคือจำนวนเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนด ส่วนตัวหารคือประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดความเจ็บป่วยในช่วงเวลาดังกล่าว การคำนวณอุบัติการณ์ที่ถูกต้องที่สุด คือทำตามทีลาสต์แนะนำ “อัตราอุบัติการณ์ที่ติดตามคนในช่วงเวลาที่ศึกษา” หมายถึงผู้ป่วยแต่ละคนในกลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาทำให้เกิด 1 หน่วยบุคคล-ปี (หมายถึงติดตามผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง</p>	

<p>study population contributes one person-year to the denominator for each year (or day, week, month) of observation before disease develops, or the person is lost to follow-up.</p>	<p>หรือป่วยเป็นระยะเวลา 1 ปี) ต่อตัวหารในแต่ละปี (หรือ วัน, สัปดาห์, เดือน) ที่สังเกตก่อนที่โรคจะเกิด หรือผู้ป่วยหายไปจากการติดตามการรักษา</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: เกิดจากการประสมคำนาม 3 คำ เข้าด้วยกัน</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับถ่ายเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>นิยาม: “A measure of the incidence rate of an event (e.g., a disease or death) in a population at risk given by number of events occurring during the interval / number of person-time units at risk observed during the interval.” (Miquel P, 2008) หมายถึงการวัดอัตราการอุบัติการณ์ของการเจ็บป่วย (เช่น โรค หรือ การตาย เป็นต้น) ในประชากรกลุ่มเสี่ยง ซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยในช่วงเวลานั้นหารด้วยจำนวนหน่วยบุคคล-เวลา (หมายถึงติดตามผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มผู้ป่วยที่เสี่ยงในช่วงเวลาที่สังเกต</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ คำว่า “person-time” หมายถึง คนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มผู้ป่วยที่มีการติดตามอาการในช่วงระยะที่มีการศึกษา ส่วนคำว่า “incidence rate” หมายถึงอัตราการอุบัติการณ์ คืออัตราการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการศึกษา เมื่อสังเคราะห์คำแปลจากคำทุกคำ เพื่อให้เหลือคำแปลสุดท้ายในการสื่อความ ได้คำว่า “อัตราการอุบัติการณ์ที่ติดตามคนในช่วงเวลาที่ศึกษา” ซึ่งมีความยาวอยู่บ้าง แต่หากตัดคำเพื่อให้กระชับ อาจจะไม่สามารถสื่อความตามต้นฉบับ หากไม่ใช้คำศัพท์นี้ ก็อาจจะใช้คำว่า “อัตราการอุบัติการณ์บุคคล-เวลา” แทน</p>	
<p>สรุปการแก้ปัญหา : ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>	

คำศัพท์ลำดับที่ 4.	Age-specific death rates	หน้าที่ 25
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Age specific death rate is defined as: Total number of deaths occurring in a specific age group of the population in a defined area during a specified period ($\times 10^n$) / Estimated total population of the same age group of the population in the same area during the same period.</p>	<p>อัตราการตายเฉพาะกลุ่มอายุ หมายถึงจำนวนการเสียชีวิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นตามกลุ่มอายุของประชากรในพื้นที่ที่กำหนดในระหว่างช่วงเวลาที่กำหนด ($\times 10^n$) หารด้วย จำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุเดียวกันของประชากรในพื้นที่เดียวกันระหว่างช่วงเวลาเดียวกัน</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ : คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์และคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม: “A death rate for a specified age group. The numerator and denominator refer to the same age group.” (Miquel P, 2008) หมายถึง อัตราตายเฉพาะกลุ่มอายุ โดยตัวเศษและตัวหารมาจากกลุ่มอายุเดียวกัน</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับถ่ายเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว โดย คำว่า age หมายถึงอายุซึ่งเป็นตัวแปรแบบต่อเนื่อง คำว่า specific แปลว่า “เฉพาะ” คำว่า death หมายถึงการตายหรือความตาย เป็นอาการนาม และคำว่า rate หมายถึง อัตรา เมื่อพิจารณาคำนิยามและตีความความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวว่า age specific death rate จะหมายถึงอัตราการตายที่เกิดขึ้นในคนที่อยู่ในกลุ่มอายุเฉพาะ ซึ่งเมื่อสังเคราะห์คำแปลเบื้องต้น จะได้คำว่า “อัตราการตายเฉพาะกลุ่มอายุ” แต่คำว่า “อัตราการตาย” สามารถทอนคำเหลือ “อัตราตาย” จึงใช้คำว่า “อัตราตาย</p>		

เฉพาะกลุ่มอายุ”		
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว		
คำศัพท์ลำดับที่ 5.	Sex-specific death rates	หน้าที่ 25
ต้นฉบับ		บทแปล
<p>Sex specific death rate is defined as: Total number of deaths occurring in a specific sex group of the population in a defined area during a specified period $(\times 10^n) /$ Estimated total population of the same sex group of the population in the same area during the same period.</p>		<p>อัตราการตายเฉพาะเพศ หมายถึงจำนวนการเสียชีวิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นตามกลุ่มเพศของประชากรในพื้นที่ที่กำหนดในระหว่างช่วงเวลาที่กำหนด $(\times 10^n)$หารด้วย จำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มเพศเดียวกันของประชากรในพื้นที่เดียวกันระหว่างช่วงเวลาเดียวกัน</p>
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ : คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์และคำนาม		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)		
<p>นิยาม: “A death rate for a specified sex group. The numerator and denominator refer to the same sex group.” (Miquel P, 2008) หมายถึง อัตราตายเฉพาะกลุ่มเพศ โดยตัวเศษและตัวส่วนมาจากกลุ่มเพศเดียวกัน</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือผสมกับถ่ายเสียงคำศัพท์เดิมที่เป็นนามเฉพาะ แล้วเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คล้ายกับคำศัพท์ในลำดับที่ 4 แต่คำว่า “กลุ่ม” เพราะเพศมีจำนวนไม่มากจนเป็นกลุ่มเพศ (เพศเป็นตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่อง) เหมือนกลุ่มอายุ (เป็นตัวแปรต่อเนื่อง) จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “อัตราการตายเฉพาะเพศ”</p>		

สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 6.	Proportionate mortality	หน้าที่ 25
ต้นฉบับ	บทแปล	
Occasionally the mortality in a population is described by using proportionate mortality which is actually a ratio: the number of deaths from a given cause per 100 or 1000 total deaths in the same period. Proportionate mortality does not express the risk of members of a population contracting or dying from a disease.	บางครั้งอัตราการตายในกลุ่มประชากร ก็อธิบายโดยการใช้ สัดส่วนการตาย ซึ่งเป็นอัตราส่วน ระหว่าง จำนวนการตายจากโรคนั้น ต่อ 100 หรือ 1000 ของการตายทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน สัดส่วนการตายไม่ได้แสดงถึงความเสี่ยงของคนในกลุ่มประชากรที่ป่วยหรือเสียชีวิตจากโรค	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำรวมใหม่ (Collocations)		
นิยาม: “The proportion of observed death from a specified condition in a defined population divided by the proportion of death expected from this condition in a standard population, usually expressed either on an age- sex- specific basis or sex specific after age adjustment.” (Miquel P, 2008) หมายถึง สัดส่วนการตายจากเงื่อนไขเฉพาะในประชากรที่ศึกษาหารด้วยสัดส่วนการตายจากที่คาดการณ์ไว้จากเงื่อนไขดังกล่าวในกลุ่มประชากรมาตรฐาน โดยมากมักเป็นเงื่อนไขจากอายุ เพศ หรือเพศตามหลังการปรับฐานอายุ		

แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เป็นคำนามประสมคำคุณศัพท์ ทั้งคำคุณศัพท์และคำนาม มีคำแปลอยู่แล้ว proportionate หมายถึงเกี่ยวกับสัดส่วน mortality หมายถึงการตายหรืออัตราการตาย เมื่อประสมกันจึงแปลศัพท์คำนี้ว่า “สัดส่วนการตาย” มีผู้เคยใช้คำแปลนี้ว่า “สัดส่วนสาเหตุการตาย” ซึ่งเป็นคำที่สามารถทอนคำได้ ผู้วิจัยจึงเสนอคำแปลใหม่
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 7.	Age-standardized rate	หน้าที่ 29
ต้นฉบับ	บทแปล	
Age-standardised rates An age-standardised death rate (also referred to as an age-adjusted rate) is a summary measure of the death rate that a population would have if it had a standard age structure. The standardization of rates can be done either directly or indirectly	อัตราเทียบฐานอายุ อัตราตายเทียบฐานอายุ (หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัตราปรับฐานอายุ) คือการสรุปการวัดอัตราตายของประชากรที่มีโครงสร้างอายุตามมาตรฐาน การปรับอัตราตามมาตรฐานสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)		
นิยาม: “Age standardization is a statistical method used to compare disease rates, or other health indicators, between populations while accounting for differences in their age structure.” (Our world in Data, 2023) หมายถึงคำนี้เป็นคำที่คำนวณจากวิธีการ		

ทางสถิติเพื่อใช้เปรียบเทียบอัตราการเกิดโรคหรือตัวชี้วัดทางด้านสุขภาพ ระหว่างประชากรที่มีโครงสร้างอายุต่างกัน
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เป็นคำนามที่มีคำคุณศัพท์ขยายข้างหน้า โดยเมื่อแยกคำศัพท์ คำแต่ละคำมีค่าแปลอยู่แล้ว age หมายถึงอายุ standardization คือการปรับฐานเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบในประชากรกลุ่มอายุเดียวกันได้ กับค่าที่วัดได้จากที่อื่น เช่นการเปรียบเทียบอัตราการตายจากโรคในกลุ่มอายุเดียวกันของแต่ละประเทศ ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การแปลแบบตีความ และการแปลแบบตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “อัตราเทียบฐานอายุ”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 8.	Years of potential life loss	หน้าที่ 33
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Mortality alone does not provide a full picture of how different causes affect population health. Duration of life combined with some notions of its quality are reflected in the following population measures.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Years of potential life lost (PLL) based on the years of life loss through premature death (before an arbitrarily determined age); • Healthy life expectancy (HALE); • disability free life expectancy (DFLE); 	<p>อัตราการตายอย่างเดียวนั้น ไม่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างครบถ้วนเกี่ยวกับสาเหตุการเสียชีวิตต่าง ๆ ที่กระทบต่อสุขภาพของประชากร ดังนั้นอายุขัยร่วมกับคุณสมบัติบางอย่างอาจช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับการวัดค่าสุขภาพของประชากรดีขึ้นดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนปีของชีวิตที่หายไป (Years of potential life lost (PLL)) คำนวณจากจำนวนปีในชีวิตที่เสียไปจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (ก่อนค่าอายุสมมติที่ควรเสียชีวิต เช่น อายุขัยเฉลี่ย) • อายุขัยที่มีสุขภาพที่ดี (HALE) 	

<ul style="list-style-type: none"> • Quality adjusted life years (QALYs); • Disability adjusted life years (DALYs) 	<ul style="list-style-type: none"> ● อายุขัยปลอดความพิการ (DFLE) ● จำนวนปีของคุณภาพชีวิตที่มีการปรับฐาน (QALYs) ● จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกขภาพ (DALY's)
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “A measure of the relative impact of various diseases and lethal forces on society. PLL highlight the loss to society as a result of youthful or early death. The figure for PLL due to a particular cause is the sum, over all persons dying from that cause, of the years that these persons would have lived had they reached the specified age.” (Miquel P, 2008) หมายถึงการวัดผลกระทบสัมพัทธ์ของโรคและการเสียชีวิตจากสาเหตุต่าง ๆ ในสังคม PLL แสดงให้เห็นถึงความสูญเสียในสังคมอันเนื่องมาจากการเสียชีวิตในวัยเยาว์หรือเสียก่อนวัยอันควร ค่าของ PLL คือผลรวมของจำนวนปีจากการเสียชีวิตทั้งหมดที่เสียชีวิตจากสาเหตุนั้น ๆ จนถึงปีของอายุขัยเฉลี่ยหากว่าพวกเขารอดจากการเสียชีวิตนั้น</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เกิดจากคำว่า years ที่หมายถึงจำนวนปี potential หมายถึงโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ life loss หมายถึงการเสียชีวิต เมื่อพิจารณาจากค่านิยาม ผู้วิจัยเข้าใจว่า คำศัพท์เฉพาะคำนี้ มีความหมายถึงการวัดค่าคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศหนึ่ง ๆ หากมีการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรเป็นจำนวนมาก หรือมากกว่าเมื่อเทียบ PLL กับประเทศอื่น จะสะท้อนภาพการสาธารณสุขที่ไม่ค่อยดี ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “จำนวนปีของชีวิตที่หายไป” โดยละคำแปล potential เนื่องจากคำแปล “ชีวิตที่หายไป” ก็สื่อความได้แล้ว</p>	
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>	

คำศัพท์ลำดับที่ 9.	Quality-adjusted life years	หน้าที่ 33
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Mortality alone does not provide a full picture of how different causes affect population health. Duration of life combined with some notion of its quality are reflected in the following population measures.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Years of potential life lost (PLL) based on the years of life loss through premature death (before an arbitrarily determined age); • Healthy life expectancy (HALE); • disability free life expectancy (DFLE); • Quality adjusted life years (QALYs); • Disability adjusted life years (DALYs) 	<p>อัตราการตายอย่างเดียวนั้น ไม่ได้ให้ความเข้าใจทั้งหมดเกี่ยวกับสาเหตุการเสียชีวิตต่าง ๆ ที่กระทบต่อสุขภาพของประชากร ดังนั้น อายุขัยที่ร่วมกับคุณสมบัติบางอย่างอาจช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับการวัดค่าสุขภาพของประชากรดีขึ้นดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนปีของชีวิตที่หายไป (Years of potential life lost (PLL)) คำนวณจากจำนวนปีของชีวิตที่เสียไปจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (ก่อนการสมมติค่าอายุที่ควรเสียชีวิต เช่น อายุขัยเฉลี่ย) • อายุขัยที่มีสุขภาพที่ดี (HALE) • อายุขัยปลอดความพิการ (DFLE) • จำนวนปีของชีวิตที่สุขภาพดี (QALYs) • จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกสุขภาพ (DALYs) 	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม: “An adjustment of life expectancy that reduces the overall life expectancy by amounts that reflect the existence of chronic conditions causing impairment,</p>		

disability, an/or handicap as assessed from health survey data, hospital discharge data, etc. In practice, numerical weights representing severity of residual disability are established by the judgment of patients and health professionals.” (Miquel P, 2008) หมายถึง จำนวนปีที่มีการปรับค่าอายุขัยเฉลี่ยซึ่งลดภาพรวมของอายุขัยเฉลี่ยด้วยจำนวนปีที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจากการสูญเสียความสามารถ ความทุพพลภาพ พิการ ซึ่งประเมินมาจากข้อมูลสำรวจสุขภาพ ข้อมูลการจำหน่ายของโรงพยาบาล เป็นต้น ในทางปฏิบัติแล้ว ตัวเลขที่ได้จะแสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความพิการที่ปรากฏอยู่ซึ่งเป็นผลมาจากการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์

แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวและเติมคำอธิบายสั้น ๆ

คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่าคำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำนั้นมีคำแปลอยู่แล้ว โดยคำว่า adjustment นั้นมีความหมายถึงการปรับค่าการวัดให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า standardization คือการปรับมาตรฐาน เมื่อรวมคำแปลแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน จะมีคำแปลว่า “จำนวนปีที่มีชีวิตอย่างมีคุณภาพ” คือมีชีวิตที่ดี ไม่เสียชีวิตก่อนวัยอันควร ไม่เจ็บป่วย ทุพพลภาพ โดยมีการปรับฐานเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยตามมาตรฐานสากล เพื่อให้ค่านี้สามารถเปรียบเทียบกับค่าที่วัดได้จากประเทศอื่น ได้อย่างเหมาะสม ไม่มีอคติ ถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินสถานะทางสาธารณสุขของประเทศนั้น ๆ แต่เมื่อใส่คำว่า “ปรับฐาน” หรือ “เทียบมาตรฐาน” ที่แปลจากคำว่า adjusted จะทำให้ได้ความหมายที่ไม่สื่อความ ผู้วิจัยจึงละคำนี้ออกไป เพื่อให้ได้ความหมายที่สามารถสื่อความได้ และเนื่องจากคำนี้ต้องทำการเทียบมาตรฐานอยู่แล้ว ไม่สามารถใช้ค่านี้โดยไม่มี การปรับเทียบมาตรฐานค่ากลาง จึงไม่จำเป็นต้องใส่เข้าไปในคำแปล ส่วนการแปลคำว่า Quality นั้นไม่สามารถใช้คำแปลตรงตัวว่าคุณภาพได้ เพราะเมื่อรวมกับคำว่า life จะแปลว่า ชีวิตที่มีคุณภาพ ซึ่งจะมีความหมายกำกวม เพราะไม่รู้ว่าจะหมายถึงคุณภาพด้านไหน คำว่าคุณภาพในที่นี้ จึงตีความว่าหมายถึง สุขภาพที่ดี ดังนั้นเมื่อตีความตามบริบทนี้ จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “จำนวนปีของชีวิตที่สุขภาพดี”

สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 10.	Disability-adjusted life years	หน้าที่ 33
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Disability-adjusted life years</p> <p>The Global Burden of Disease project combines the impact of premature mortality with that of disability. It captures the population impact of important fatal and non-fatal disabling conditions through a single measure. The major measure is disability adjusted life years (DALYs) which combines:</p> <ul style="list-style-type: none"> • years of lost life (YLL) calculated from the number of deaths at each age multiplied by the expected remaining years of life according to the global Standard Life expectancy • years loss to disability (YLD) where the number of incident cases due to injury and illness is multiplied by the average duration of the disease and a weighting factor reflecting the severity of the disease on a scale from 0 (perfect health) to 1 (dead) 	<p>จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกสภาพ</p> <p>โครงการรวบรวมข้อมูลภาวะความเจ็บป่วยของโรคจากนานาชาติ (The Global Burden of Disease) ประกอบด้วยข้อมูลผลกระทบจากอัตราการตายก่อนวัยอันควรและความเจ็บป่วย โครงการนี้ได้สรุปภาพรวมของประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภาวะการเสียชีวิตที่สำคัญและภาวะความเจ็บป่วยด้วยการใช้ค่าวัดค่าหนึ่ง นั่นคือ จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกสภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย:</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนปีที่สูญเสียจากการเสียชีวิต (Years of Lost Life, YLL) คำนวณจากการเสียชีวิตในแต่ละอายุคูณด้วยจำนวนปีที่คาดว่าจะเหลืออยู่หากมีชีวิตอยู่จนถึงค่าอายุขัยเฉลี่ยตามมาตรฐานสากล • จำนวนปีที่สูญเสียจากความเจ็บป่วย (Years loss to disability, YLD) คือจำนวนผู้ป่วยจากการบาดเจ็บและความเจ็บป่วยคูณด้วยช่วงเวลาเฉลี่ยของโรคและค่าปัจจัยถ่วงน้ำหนักที่บอกความรุนแรงของโรคในช่วง 0 (0 คือสุขภาพดี) ถึง 1 (1 คือเสียชีวิต) 	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>		

<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>
<p>นิยาม: “A DALY lost is a measure of the burden of disease on a defined population. It is hence an indicator of operation health. DALYs are advocated as an alternative to quality-adjusted life years (QALY’s). They are based on adjustment of life expectancy to allow for long-term disability as estimated from official statistics; the necessary data to do so may not be available in some areas.” (Miquel P, 2008)</p> <p>หมายถึง มาตรการโรคในกลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสาธารณสุข DALY เป็นตัวชี้วัดอีกอย่างหนึ่งที่ใช้แทน จำนวนปีของชีวิตที่สุขภาพดี (QALY’s) ตัวชี้วัดทั้ง 2 อย่างนี้มาจากการปรับค่ามาตรฐานของอายุขัยที่รวมค่าความเจ็บป่วยระยะยาวซึ่งประมาณการจากแหล่งข้อมูลสถิติที่เป็นทางการ แต่ในบางพื้นที่อาจจะไม่มีหน่วยงานนี้</p>
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยศึกษาคำนิยามศัพท์เฉพาะนี้แล้ว เห็นว่าควรตัดคำแปล adjusted ออกไปเนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับการแปลคำว่า Quality adjusted life year (QALYs) ส่วนคำว่า disability นั้นไม่สามารถแปลได้อย่างตรงตัวว่าเป็นความพิการ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบริบทแล้วพบว่า disability ในที่นี้หมายถึงความเจ็บป่วย (injury and illness) ดังนั้น Disability adjusted life years จึงหมายถึงจำนวนปีที่มีความเจ็บป่วย(และมีการเสียชีวิต) ซึ่งภาวะดังกล่าวมีผู้ใช้คำศัพท์ว่า “ทุกขภาพ” ผู้วิจัยจึงใช้คำแปลนี้ในการแปลคำศัพท์เฉพาะทางเพื่อให้เกิดความสมมูลระหว่างศัพท์เฉพาะต้นฉบับกับคำแปล โดยแปลว่า “จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกขภาพ” และมีผู้แปลคำศัพท์เฉพาะ DALYs นี้ว่า “การสูญเสียปีสุขภาวะ” ซึ่งเปรียบเสมือนการมองวัตถุเดียวกันแต่ต่างมุม โดยผู้วิจัยแปลถ่ายทอดจากคำศัพท์ต้นฉบับโดยตรง ในขณะที่คำแปลอีกคำนั้นแปลถ่ายทอดความหมายจากมุมตรงข้าม ดังนั้นคำว่า จำนวนปีของชีวิตที่มีทุกขภาพ จึงเป็นคำแปลที่ตรงกว่า</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 11.	Years of lost life	หน้าที่ 33
ต้นฉบับ	บทแปล	
years of lost life (YLL) calculated from the number of deaths at each age multiplied by the expected remaining years of life according to the global Standard Life expectancy	จำนวนปีของชีวิตที่สูญเสีย (Years of Lost Life, YLL) คำนวณจากการเสียชีวิตในแต่ละกลุ่มอายุคูณด้วยจำนวนปีที่คาดว่าจะเหลืออยู่ หากมีชีวิตอยู่จนถึงค่าอายุขัยเฉลี่ยสากล	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม		
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)		
<p>นิยาม: “YLLs are calculated from the number of deaths multiplied by a global standard life expectancy at the age at which death occurs.” (WHO, 2023a) หมายถึง ค่าที่มาจาก การคำนวณจำนวนการตายคูณด้วยค่าอายุขัยเฉลี่ยสากล ในปีที่มีการเสียชีวิตเกิดขึ้น ค่านี้หากมีมากกว่าค่าที่วัดได้จากประเทศอื่น แสดงว่าการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศนั้น อาจยังอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่า</p>		
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ		
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “จำนวนปีของชีวิตที่สูญเสีย”		
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว		
คำศัพท์ลำดับที่ 12.	Years loss to disability	หน้าที่ 33
ต้นฉบับ	บทแปล	

<p>years loss to disability (YLD) where the number of incident cases due to injury and illness is multiplied by the average duration of the disease and a weighting factor reflecting the severity of the disease on a scale from 0 (perfect health) to 1 (dead)</p>	<p>จำนวนปีที่สูญเสียจากความเจ็บป่วย (Years loss to disability, YLD) คือจำนวนผู้ป่วยจากการบาดเจ็บและความเจ็บป่วยคูณด้วยช่วงเวลาเฉลี่ยของโรคและค่าปัจจัยถ่วงน้ำหนักที่บอกความรุนแรงของโรคในช่วง 0 (0 คือสุขภาพดี) ถึง 1 (1 คือเสียชีวิต)</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำนามกับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “One YLD represents the equivalent of one full year of healthy life lost due to disability or ill-health.” (WHO, 2023b) หมายถึง จำนวน 1 ปีที่สูญเสียไปจากความทุพพลภาพหรือความเจ็บป่วย ค่านี้หากมีมากกว่าค่าที่วัดได้จากประเทศอื่น แสดงว่าการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศนั้นอาจยังอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่า</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “จำนวนปีที่สูญเสียจากความเจ็บป่วย”</p>	
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>	

คำศัพท์ลำดับที่ 13.	Attributable fraction	หน้าที่ 34
ต้นฉบับ		บทแปล

<p>Attributable fraction</p> <p>The attributable fraction also known as the etiological fraction is the proportion of all cases that can be attributed to a particular exposure. We can determine the attributable fraction (AF) by dividing the risk or attributable difference by the incidence among the exposed population. For the data in Table 2.4 the attributable fraction of smoking for stroke in the smokers is: $((49.6-17.7)/49.6) \times 100=64\%$</p>	<p>สัดส่วนจากปัจจัยเสี่ยง</p> <p>สัดส่วนจากปัจจัยเสี่ยงซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่ง สัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค คือสัดส่วนของผู้ป่วยทั้งหมดที่มาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดโรค เราสามารถคำนวณสัดส่วนปัจจัยเสี่ยงโดยการหารค่าความเสี่ยงหรือค่าความแตกต่างจากความเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคด้วยอุบัติการณ์ของโรคที่เกิดในกลุ่มประชากรเสี่ยง จากข้อมูลในตาราง 2.4 ค่าสัดส่วนปัจจัยเสี่ยงจากปัจจัยการสูบบุหรี่ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง คือ $((49.6-17.7)/49.6) \times 100=64\%$</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “With a given outcome, exposure factor, and population, the attributable fraction among the exposed is the proportion by which the incidents rate of the outcome among those exposed would be reduced if the exposure was eliminated.” (Miquel P, 2008) หมายถึง ในภาวะที่มีโรค มีปัจจัยเสี่ยงที่สัมผัส และประชากรที่ศึกษา สัดส่วนปัจจัยเสี่ยงในกลุ่มผู้สัมผัสปัจจัยเสี่ยง ก็คือสัดส่วนอัตราอุบัติการณ์ของการเกิดโรคในกลุ่มผู้สัมผัสปัจจัยเสี่ยงที่ลดลงหากปัจจัยเสี่ยงสัมผัสถูกกำจัดออกไป</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว คำว่า Attributable fraction นี้ เป็นค่าที่วัดในกลุ่มผู้สัมผัสความเสี่ยง หมายถึงประชากรกลุ่มศึกษาจะมี</p>	

โอกาสเกิดโรคเป็นเท่าไรหากมีปัจจัยเสี่ยงนี้ ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “สัดส่วนจากปัจจัยเสี่ยง”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 14.	Population attributable risk	หน้าที่ 35
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Population attributable risk</p> <p>The population attributable risk (PAR) is the incidence of a disease in a population that is associated with (or attributed to) an exposure to a risk factor. This measure is useful for determining the relative importance of exposure for the entire population. It is the proportion by which the incidence rate of the outcome in the entire population would be reduced if exposure were eliminated.</p> <p>PAR can be estimated by the formula: $PAR = I_p - I_u / I_p$ where I_p is the incidence of the disease in the total population I_u is the incidence of the disease among the unexposed group.</p>	<p>ความเสี่ยงเป็นโรคของประชากร</p> <p>ความเสี่ยงเป็นโรคของประชากร คือ อุบัติการณ์ของโรค ๆ หนึ่งในกลุ่มประชากรที่สัมพันธ์กับการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคนั้น การวัดค่านี้มีประโยชน์ในการระบุระดับความเสี่ยงในกลุ่มประชากรทั้งหมด ค่านี้หมายถึงสัดส่วนที่อัตราอุบัติการณ์โรคในกลุ่มประชากรทั้งหมดจะลดลงหากสามารถกำจัดความเสี่ยงเป็นโรคของประชากรออกไปได้ ความเสี่ยง PAR คำนวณได้จากสูตร $PAR = I_p - I_u / I_p$ โดย I_p คืออุบัติการณ์ของโรคในประชากรทั้งหมด ส่วน I_u คืออุบัติการณ์ของโรคในประชากรที่ไม่ได้สัมผัสปัจจัยเสี่ยง</p>	

ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)
นิยาม: “With a given outcome, exposure factor, and population, the attributable fraction for the population incidence rate is the proportion by which the incidents rate of the outcome in the entire population would be reduced if the exposure was eliminated.” (Miquel P, 2008) หมายถึง ในภาวะที่มีโรค มีปัจจัยเสี่ยงที่สัมผัส และประชากรที่ศึกษา ความเสี่ยงโรคประชากรของอัตราอุบัติการณ์ในประชากรที่ศึกษาก็คือสัดส่วนอัตราอุบัติการณ์ของการเกิดโรคในประชากรทั้งหมดที่ลดลงหากปัจจัยเสี่ยงสัมผัสถูกกำจัดออกไป
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสม population attributable risk มีคำศัพท์เฉพาะที่ใช้คำอื่นแทนได้ และมีความหมายคล้ายกับ attributable fraction เพียงแต่คำว่า population attributable risk ใช้กับภาพใหญ่ คือกลุ่มประชากรทั้งหมด เมื่อแยกคำแต่ละคำ ก็ปรากฏว่าคำแต่ละคำนั้น นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “ความเสี่ยงเป็นโรคของประชากร”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 15.	Attributable risk	หน้าที่ 35
ต้นฉบับ	บทแปล	
Attributable risk Attributable risk is the rate (proportion) of a disease or other outcome in exposed individuals that can be	ความเสี่ยงเพิ่มจากปัจจัย ความเสี่ยงเพิ่มจากปัจจัยคืออัตรา (หรือสัดส่วน) ของโรคหรือผลจากการเจ็บป่วยอื่น ๆ ในคนที่	

<p>attributed to the exposure. This is a more useful term for public health purposes as it reflects the amount, usually expressed as a percentage by which the risk of a disease is reduced by elimination or control of a particular exposure.</p>	<p>สัมผัสปัจจัยเสี่ยงจะมีความเสี่ยงเป็นโรคเพิ่มขึ้น ค่านี้มีประโยชน์มากในทางสาธารณสุข เพราะ ค่านี้หมายถึงจำนวนหรือร้อยละที่ความเสี่ยง ของโรคลดลงเมื่อปัจจัยการเกิดโรคถูกกำจัดหรือ ถูกควบคุม</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม : “This term has been used with different connotation to denote the attributable fraction in the population and the population excess risks .” (Miquel P, 2008) ศัพท์เฉพาะนี้มีหลายความหมาย บางทีก็หมายถึงสัดส่วนปัจจัยเสี่ยงในประชากร บางทีก็หมายถึงความเสี่ยงส่วนเกินในกลุ่มประชากร</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า attributable เป็นคำคุณศัพท์หมายถึงคุณลักษณะ เมื่อรวมกับคำว่า risk ที่แปลว่าความเสี่ยง จะมีความหมายจากการตีความในบริบททางระบาดวิทยา ว่าคือความเสี่ยงที่เพิ่มให้กลุ่มประชากรที่สัมผัสความเสี่ยงนี้แล้วทำให้เกิดโรคหรือความเจ็บป่วยในงานวิจัย ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “ความเสี่ยงเพิ่มจากปัจจัย” เมื่อขจัดความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยนี้แล้ว จะทำให้การเกิดโรคลดลง</p>	
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>	

คำศัพท์ลำดับที่: 16.	Ecological fallacy	หน้าที่ 43
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Ecological fallacy</p> <p>An ecological fallacy or bias results if in appropriate conclusions are drawn on the basis of ecological data. The bias occurs because the association observed between variables at the group level does not necessarily represent the association that exists at the individual levels</p>	<p>ตรรกะหลงจากภาพรวม</p> <p>ตรรกะหลงจากภาพรวมหรืออคติจากภาพรวม เป็นผลมาจากข้อสรุปที่ได้จากพื้นฐานข้อมูลภาพรวม อคตินี้เกิดจากความสัมพันธ์ที่ได้จากการสังเกตระหว่างตัวแปรในระดับภาพรวมอาจไม่ใช่ความสัมพันธ์ระดับบุคคล</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม: “An erroneous inference that may occur because an association observed between variables on an aggregate level does not necessarily represent or reflect the association that exists at an individual level; a causal relationship that exists on a group level or among groups may not exist among the group individuals.” (Miquel P, 2008) หมายถึง การสรุปผิดที่อาจเกิดขึ้นเพราะความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้จากตัวแปรในระดับผลรวมนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแทนหรือสะท้อนความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันในระดับหน่วยย่อย ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่มีอยู่ในระดับภาพรวมอาจไม่มีอยู่จริงในระดับหน่วยย่อย</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว คำว่า Ecological หมายถึงที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิทยา คือสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นภาพใหญ่ ส่วนคำว่า fallacy หมายถึงอคติ หรือการสรุปตีความผิด เมื่อคำนึงถึงความหมายจากนิยาม จึงหมายถึงการสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในภาพรวม อาจจะไม่ได้อยู่จริงในระดับปัจเจกบุคคล</p>		

หรือในระดับหน่วยย่อย ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้ จึงแปลว่า “ตรรกะลงจากภาพรวม”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 17.	Cohort	หน้าที่ 46
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Cohort studies</p> <p>Cohort studies, also called follow-up or incidence studies, begin with a group of people who are free of disease, and who are classified into subgroups according to exposure to a potential cause of disease or outcome. Variables of interest are specified and measured and the whole cohort is followed up to see how the subsequent development of new cases of the disease (or other outcome) differs between the groups with and without exposure.</p>	<p>การศึกษาติดตามแบบกลุ่มรุ่น</p> <p>การศึกษาติดตามแบบกลุ่มรุ่น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษาแบบติดตามอาการ หรือ การศึกษาอุบัติการณ์ โดยตั้งต้นจากกลุ่มที่ไม่มีโรคและแบ่งกลุ่มย่อยตามปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคหรือผลลัพธ์ มีการระบุและวัดตัวแปรที่สนใจ มีการติดตามกลุ่มรุ่นไปจนถึงเวลาที่ป่วย (หรือเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการศึกษา) ว่าแตกต่างอย่างไร ระหว่างกลุ่มที่สัมผัสกับปัจจัยเสี่ยงและกลุ่มที่ไม่สัมผัสกับปัจจัยเสี่ยง</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: เป็นคำนามโดด ๆ ที่มาจากคำในศัพท์ทางทหารโรมันโบราณ</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: คำศัพท์นี้เกิดจากการใช้คำศัพท์เดิมมาใช้ในความหมายใหม่ (Old word with new sense)</p>		
<p>นิยาม: “(From Latin <i>cohors</i>, warriors, the tenth of a legion)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The component of the population born during a particular period and identified by period of birth so that its characteristics (e.g., cases of death and numbers still living) can be ascertained as it enters successive time and age periods. 		

<p>2. The term “cohort” has broadened to describe any designated group of persons who are followed or traced over a period of time, as in COHORT STUDY (prospective study). See also BIRTH COHORT; HISTORICAL COHORT STUDY.” (Miquel P, 2008) คำศัพท์นี้ มาจากคำโบราณที่ใช้เรียกขนาดหน่วยทหารในกองทัพโรมันหมายถึงขนาด 1 ใน 10 ของกองพล (Legion) ในวิชาระบาดวิทยาเมื่อนำมาใช้หมายถึงกลุ่มคนที่มีคุณลักษณะคล้าย ๆ กัน และทำการติดตามสังเกตกลุ่มคนทั้งกลุ่มในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนเกิดผลลัพธ์ที่ศึกษา</p>
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: ใช้คำศัพท์ที่มีอยู่แล้วและ/หรือใช้คำอธิบายสั้น ๆ</p>
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่าคำว่า cohort ในความหมายเดิมที่ใช้เรียกขนาดของกองทัพโรมันโบราณ อาจเทียบได้กับคำว่า “กองพัน” เมื่อนำคำนี้มาใช้ในบริบทภาษาไทย มีคำที่ใกล้เคียงคือ “รุ่น” เช่นเรียน “รุ่น” เดียวกัน เกณฑ์ทหารรุ่นเดียวกัน ดังนั้นเมื่อตีความและหาคำศัพท์ที่ใกล้เคียงที่มีการแปลไว้แล้ว จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “กลุ่มรุ่น”</p> <p>คำว่า cohort study นี้ ในพจนานุกรมศัพท์แพทยฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า “การศึกษาตามแผน” ซึ่งเป็นความหมายกว้าง ๆ ผู้วิจัยจึงเสนอคำว่า “การศึกษาติดตามแบบกลุ่มรุ่น” เพื่อระบุความเฉพาะเจาะจงของการศึกษาทางระบาดวิทยาชนิดนี้</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา : ใช้การตีความและแปลตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 18.	Nested case control studies	หน้าที่ 48
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Nested case-control studies</p> <p>The nested case-control design makes cohort studies less expensive. The cases and controls are chosen from a defined cohort, for which some information on exposures and risk factors is already</p>	<p>การศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมที่มาจากกลุ่มรุ่น</p> <p>การศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมที่มาจากกลุ่มรุ่นเดียวกัน ทำให้การศึกษาติดตามแบบกลุ่มรุ่นมีค่าใช้จ่ายน้อยลง</p>	

available	โดยกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมได้รับการเลือกมาจากกลุ่มรุ่นเดียวกัน และโดยที่มีข้อมูลของปัจจัยเสี่ยงและประวัติการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงนั้นมีการเก็บข้อมูลไว้แล้ว
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม	
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)	
<p>นิยาม: “An important type of case control study in which cases and controls are drawn from the population in a fully enumerated cohort. Typically, some data on some variables are already available about both cases and controls; thus concerns about differential (biased) misclassification of these variables can be reduced (e.g. environmental or nutritional exposures may be analysed in blood from cases and controls collected and stored years before disease onset). A set of controls is selected from subjects (i.e. noncases) at risk of developing the outcome of interests at that time of occurrence of each case that arises in the cohort.” (Miquel P, 2008) หมายถึง การศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมที่มาจากประชากรในกลุ่มรุ่นเดียวกัน โดยปกติแล้วข้อมูลและตัวแปรบางอย่างมักมีอยู่แล้วทั้งในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุม ดังนั้นอคติที่เกิดจากการจัดตัวแปรผิดกลุ่มก็จะลดลง (เช่น ตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือสารอาหารอาจเก็บมาจากตัวอย่างเลือดที่เก็บไว้หลายปีก่อนที่โรคจะเกิดขึ้น) กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่เลือกมาจากกลุ่มที่มีความเสี่ยง (แต่เป็นกลุ่มที่ไม่ป่วย) ในการเกิดโรคที่ศึกษาในช่วงเวลาที่ผู้ป่วยเกิดโรคในกลุ่มรุ่นเดียวกัน</p>	
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า case control study ซึ่งเป็นการศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมแบบย้อนอดีต ซึ่งเมื่อมีคำว่า nested กำกับอยู่ข้างหน้า หมายความว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษาในการวิจัยนี้ เลือกมาจาก “กลุ่มเดียวกัน” คือกลุ่มที่</p>	

<p>อยู่ในรุ่นเดียวกัน ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “การศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมที่มาจากกลุ่มรุ่น” หากไม่ใช่คำศัพท์นี้ ก็อาจจะใช้คำที่มีสัญลักษณ์ตามต้นฉบับ คือคำว่า “การศึกษากลุ่มติดตาม-ควบคุมในกลุ่มรุ่น”</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 19.	Systematic error	หน้าที่ 53
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Systematic error Systematic error (or bias) occurs in epidemiology when results differ in a systematic manner from the true values. A study with a small systematic error is said to have a high accuracy. Accuracy is not affected by sample size.</p>	<p>ข้อผิดพลาดเชิงระบบ ข้อผิดพลาดเชิงระบบ (หรืออคติ) เกิดขึ้นได้ในการศึกษาทางระบาดวิทยาเมื่อผลการศึกษาที่ได้มีความแตกต่างในเชิงระบบจากค่าจริง การศึกษาทางระบาดที่มีข้อผิดพลาดเชิงระบบน้อยแปลว่าการศึกษานั้นมีความถูกต้องมาก ความถูกต้องนี้จะไม่เปลี่ยนไปไม่ว่าจะใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่าไรก็ตาม</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม : “an error that is not determined by chance but is introduced by an inaccuracy (as of observation or measurement) inherent in the system.” (Merriam Webster dictionary, 2023) หมายถึง ความผิดพลาดที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เกิดจากความผิดพลาดของระบบ ไม่ว่าจะได้มาจากการสังเกตหรือการวัด</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		

<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า systematic และ error เมื่อแยก คำศัพท์ประสมนี้ออกมา คำแต่ละคำนั้นมีค่าแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการ แปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “ความผิดพลาดเชิงระบบ”</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่: 20.	Cox proportional hazard model	หน้าที่ 79
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>For many situations, we are interested in the time until an event occurs (see figure 8.4). For the obesity situation above, suppose that a group of patients have been successfully treated for obesity and they were being followed post-treatment to assess factors that are associated with obesity reoccurrence.</p> <p>The Cox proportional hazards model is an appropriate regression model for such situations. The dependent variable represents time until obesity reoccurrence. The independent variable can be the same as for logistic regression example and the regression equation is:</p> $h(t) = h_0(t)e^{B_1x_1+B_2x_2+..+B_kx_k+\varepsilon}$	<p>ในสถานการณ์อื่น ๆ เราสนใจช่วงเวลาที่ มีเหตุการณ์เกิดขึ้น (ดูรูป 8.4) สำหรับภาวะ น้ำหนักเกินดังกล่าว สมมติว่ากลุ่มผู้ป่วยรักษา ภาวะนี้หายและมีการติดตามผลการรักษาเพื่อ ประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ภาวะน้ำหนักเกินนี้ กลับมาใหม่อีก</p> <p>แบบพยากรณ์ความเสี่ยงของคอกซ์คือสมการ แบบพยากรณ์ถดถอยอย่างหนึ่งที่ใช้ได้กับ สถานการณ์ดังกล่าว ตัวแปรตามคือเวลาที่ ติดตามไปจนกระทั่งเกิดภาวะน้ำหนักเกินที่ เกิดขึ้นใหม่ ส่วนตัวแปรต้นคือตัวแปรเดียวกับที่ ใช้ในตัวอย่างแบบจำลองถดถอยแบบโลจิสติกส์ ซึ่งสมการถดถอยคือ $h(t) = h_0(t)e^{B_1x_1+B_2x_2+..+B_kx_k+\varepsilon}$</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนามและคำนามเฉพาะ</p>		

ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym)
นิยาม: “A statistical model in survival analysis proposed by Paul sheehe in 1962 and more fully developed by D.R. Cox in 1972. It asserts that the effect of the study factors on the hazard rate in the study population is multiplicative and does not change over time. (Miquel P, 2008) หมายถึงวิธีการทางสถิติในการคำนวณอัตราการรอดชีพซึ่งเสนอโดย พอล เชียฮีในปี ค.ศ. 1962 และเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1972 การวิเคราะห์นี้ช่วยยืนยันผลของปัจจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอัตราเสี่ยงอันตรายในประชากรที่ศึกษาแบบพหุคูณและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: แปลโดยใช้วิธีการถ่ายเสียงแทน
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ มีคำว่า Porportional หมายถึงสัดส่วนการคำนวณ Hazard หมายถึง ผลลัพธ์ของโรคที่กำลังศึกษาอยู่ซึ่งอาจจะเป็นการกลับมาป่วยซ้ำ หรืออาจจะเสียชีวิต ส่วนคำว่า Model ในที่นี้หมายถึง แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่เป็นสมการในการช่วยทำนายหรือพยากรณ์ผลลัพธ์ของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลงไป และคำว่า Cox เป็นชื่อเฉพาะของผู้คิดค้นวิธีการคำนวณในรูปแบบนี้ จึงใช้วิธีการถ่ายโอนเสียง ดังนั้นจากการตีความตามบริบทและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้จึงแปลว่า “แบบพยากรณ์ความเสี่ยงของคอกซ์”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัวรวมถึงการถ่ายเสียง

คำศัพท์ลำดับที่: 21.	Kaplan-Meier survival curve	หน้าที่ 79
ต้นฉบับ	บทแปล	
Kaplan-Meier survival curves Kaplan-Meier survival curves are commonly used to display survival data	กราฟการรอดชีพของแคปแพลนไมเออร์ กราฟการรอดชีพของแคปแพลนไมเออร์ โดย	

<p>(see Figure 8.4). They can be used to display any type of time-to-event data. If the event that we are recording his death, then we use the vertical axis to show the proportion alive at a specific point in time, and put time on the horizontal axis. These proportion alive range from 1.0 at the outset down to 0.0, if all members of the group die during follow-up. Kaplan Meier curves are clear and easy to interpret and relatively easy to make.</p>	<p>ปกติมักใช้แสดงผลข้อมูลการรอดชีพ (ดูรูป 8.4) กราฟนี้สามารถใช้แสดงข้อมูลเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ถ้าเหตุการณ์นั้นเราบันทึกการเสียชีวิต เราจะใช้แกนตั้งแสดงสัดส่วนการรอดชีพที่จุดเวลาเฉพาะ และให้เวลาเป็นแกนแนวนอน สัดส่วนการรอดชีพจะมีค่าตั้งแต่ 1.0 ลงมาถึง 0.0 เมื่อทุกคนในกลุ่มศึกษาเสียชีวิตหมดระหว่างติดตามการศึกษา กราฟการรอดชีพของแคปเพลนไมเออร์นี้มีความชัดเจน เข้าใจง่ายและสร้างได้ไม่ยาก</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนามและคำนามเฉพาะ</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym)</p>	
<p>นิยาม : “A nonparametric method of estimating survival probabilities from life tables. This combines calculated probabilities of survival and estimates to allow for censored observations, which are assumed to occur randomly. The intervals are defined as ending each time an event (death, withdrawal) occurs; they may there be unequal.” (Miquel P, 2008) หมายถึง วิธีการทางสถิติแบบนอนพารามेटริก ที่ประมาณค่าโอกาสการรอดชีพจากตารางชีพ วิธีการนี้จะรวมค่าคำนวณโอกาสการรอดชีพและประมาณค่าสำหรับการหยุดติดตามซึ่งอาจเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญ ช่วงเวลาการติดตามกำหนดโดยการติดตามจนถึงการเกิดเหตุ (เช่น การเสียชีวิต การออกจากการศึกษา) ดังนั้นเวลาที่สังเกตติดตามแต่ละกรณีอาจจะไม่เท่ากัน</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: แปลโดยใช้วิธีการถ่ายเสียงแทน</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า survival curve คือภาพกราฟที่เกิดจากการคำนวณทางสถิติแบบรอดชีพ เมื่อมีคำนามเฉพาะซึ่งเป็นชื่อของผู้ที่คิดค้นการคำนวณทาง</p>	

<p>สถิติชนิดนี้ คือ Kaplan-Meier จึงใช้วิธีการถ่ายเสียงตามคำแนะนำของปีเตอร์ นิวมาร์ก ดังนั้น คำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว รวมทั้งการถ่ายเสียงทับศัพท์ จึงแปลว่า “กราฟการรอดชีพของแคปแพลนไมเออร์” ซึ่งคำว่า “รอดชีพ” นี้เป็นคำศัพท์ที่นำมาจากคำแปลที่ได้รับการยอมรับในวงการอยู่แล้วคือคำว่า survival analysis แปลว่า การวิเคราะห์แบบรอดชีพ</p>		
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว รวมถึงการถ่ายเสียง</p>		
คำศัพท์ลำดับที่ 22.	Meta-analysis	หน้าที่ 81
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Meta-analysis</p> <p>Meta-analysis is defined as the statistical synthesis of the data from separate but similar (comparable) studies, leading to a quantifiable summary of the pooled results to identify the overall trend.</p>	<p>อภิวิเคราะห์</p> <p>อภิวิเคราะห์เป็นกระบวนการสังเคราะห์ทางสถิติของข้อมูลจากการศึกษาเฉพาะการศึกษาทางระดับวิทยาที่ต่าง ๆ กันแต่มีความคล้ายกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้ และทำให้ได้ข้อสรุปเชิงปริมาณของผลรวมการศึกษาเพื่อหาแนวโน้มในภาพรวม</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำสร้างใหม่จากการเติมอุปสรรค (prefix)</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: ศัพท์เฉพาะทางที่มาจากการแปรและการสนธิ (Derived words including blends)</p>		
<p>นิยาม: “A statistical analysis of results from separate studies, examining sources of differences in results among studies, and leading to a quantitative summary of the results if the results are judged sufficiently similar to support such synthesis. In the biomedical sciences, the systematic, organised, and structured evaluation of a problem of interest using information (commonly in the form of statistical tables or other data) from a number of independent studies of the problem.” (Miquel P,</p>		

2008) หมายถึง ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ผลการวิจัยแตกต่างกันแล้ว นำมาสรุปผลเชิงปริมาณ หากผลการศึกษาเหล่านั้นได้รับการพิจารณาแล้วว่าไม่มีผลคล้าย ๆ กันที่จะสนับสนุนการสังเคราะห์ผลวิจัยเหล่านี้เข้าด้วยกัน งานด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ก็มักใช้การประเมินคุณค่าของปัญหางานวิจัยก็มักใช้ข้อมูลจากงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ ที่ศึกษาปัญหาอย่างเดียวกัน

แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: สืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์ขององค์การมาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มี ให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมาจากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพเหมาะสม

คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำสร้างใหม่นี้ เมื่อแยกแต่ละคำ มีคำว่า meta ซึ่งเป็นคำอุปสรรค (prefix) ในภาษกรีกละติน หมายถึง beyond, after, more than (จาก Britannica.com) จึงยืมคำว่า “อภี” ซึ่งแปลว่า ยิ่ง วิเศษ เหนือ มาใส่ไว้ข้างหน้าคำว่า “วิเคราะห์” ซึ่งแปลตรงตัวมาจากคำว่า “analysis” ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงแปลว่า “อภีวิเคราะห์” เพื่อให้เห็นภาพว่า วิธีการทางสถิตินี้มาจากการรวบรวมผลงานวิจัยที่คล้าย ๆ กันมาเพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปในภาพรวมเข้าด้วยกัน

มีการแปลศัพท์คำนี้มาก่อนแล้วว่่า คือคำว่า การวิเคราะห์อภีมาน ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าตรงกันข้ามกับการวิเคราะห์ทางสถิติแบบอนุมาน (Inferential statistics) แต่คำว่า “อนุมาน” ไม่ใช่ “มาน” เล็ก ๆ แต่มีความหมายถึงการสรุปอ้างอิง ส่วนคำว่า “อภีมาน” หมายถึง “ถือดี เย่อหยิ่ง” จึงคิดว่าน่าจะเสนอคำแปลใหม่เป็นอีกทางเลือกคือคำว่า อภีวิเคราะห์

สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว โดยยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ในการแปล

คำศัพท์ลำดับที่ 23.	Temporal relationship	หน้าที่ 89
ต้นฉบับ	บทแปล	

<p>Temporal relationship</p> <p>The temporal relationship is crucial--the cause must precede the effect. This is usually self-evident, although difficulties may arise in case-control and cross-sectional studies when measurements of the possible cause and effect are made at the same time.</p>	<p>ความสัมพันธ์เชิงเวลา</p> <p>ความสัมพันธ์เชิงเวลาเป็นสิ่งสำคัญ—เหตุต้องมาก่อนผลเสมอ เป็นประจักษ์ชัดในตัวเอง แม้ว่าอาจมีปัญหาในทางการศึกษาทางระบาดวิทยาในกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุมแบบย้อนอดีตและการศึกษาทางระบาดวิทยาภาคตัดขวาง การวัดความสัมพันธ์นี้อาจจะยาก เนื่องจากการวัดสาเหตุและผลเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม: “An essential feature in interpretation of events is their relationship to one another in time. In all causal relationships, the cause must precede the effect.” (Oxford Reference, 2023) หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล เหตุต้องเกิดก่อนผล</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า temporal ซึ่งแปลว่า “ช่วงเวลา” “ช่วงเวลา” เมื่อกว่าในบริบททางระบาดวิทยา จะมีความหมายของเวลาที่มีสาเหตุและผลลัพธ์นั้นอยู่ด้วย และเหตุหรือสาเหตุนั้นมาก่อนผลเสมอ ดังนั้นเมื่อรวมกับคำว่า relationship ซึ่งแปลว่า ความสัมพันธ์ จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “ความสัมพันธ์ในเชิงเวลา”</p>		
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>		
<p>คำศัพท์ลำดับที่ 24.</p>	<p>Preventive potential</p>	<p>หน้าที่ 101</p>
<p>ต้นฉบับ</p>	<p>บทแปล</p>	
<p>Geographical variation in disease</p>	<p>สภาพทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างในแต่ละพื้นที่</p>	

occurrence within and between countries also provides important clues to preventive potential	ของการระบาดไม่ว่าจะภายในประเทศหรือระหว่างประเทศมักจะทำให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับศักยภาพเชิงป้องกันโรค
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม	
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)	
นิยาม: “Preventive potential refers to the nature and magnitude of future problems that can be minimized or totally prevented if intervention is done on the problem under consideration.” (Tomas Claudio colleges, 2023) หมายถึง สภาพปัญหาและขนาดของปัญหาที่จะเกิดในอนาคตสามารถลดลงหรือกำจัดได้หากดำเนินการมาตรการแก้ปัญหาด้วยการพิจารณาอย่างรอบคอบ	
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ	
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เกิดจากคำว่า preventive หมายถึงเชิงป้องกัน และคำว่า potential หมายถึงความพร้อม หรือศักยภาพ เมื่อพิจารณาถึงคำแปล คิดว่าน่าจะใช้การแปลแบบตีความและการแปลตรงตัว เนื่องจากมีคำในความหมายปลายทางอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีคำศัพท์ในภาษาปลายทาง จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “ศักยภาพเชิงป้องกันโรค”	
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว	

คำศัพท์ลำดับที่ 25.	Point source epidemics	หน้าที่ 119
ต้นฉบับ	บทแปล	
In a point-source epidemic, susceptible individuals are exposed	ใน การระบาดจากแหล่งร่วม ผู้ที่ไวต่อการเกิดโรคมักจะสัมผัสแหล่งการติดเชื้อเดียวกัน ทำให้	

<p>more or less simultaneously to one source of infection. This results in a very rapid increase in the number of cases, often in a few hours. The cholera epidemic (a bacterial disease) described in chapter 1 is an example of a point source epidemic, one in which effective control (by removing access to the source) was possible 30 years before the actual agent was identified.</p>	<p>มีการระบาดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมักจะใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมง การระบาดของอหิวาตกโรค (โรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง) ที่กล่าวถึงในบทที่ 1 นั้นเป็นตัวอย่างของการระบาดจากแหล่งร่วม มาตรการหนึ่งในการควบคุมโรคที่ได้ผลคือการกำจัดการเข้าถึงแหล่งแพร่โรค ซึ่งใช้เมื่อ 30 ปี ก่อนจะมีความรู้เกี่ยวกับเชื้อโรคที่ก่อปัญหา</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “Outbreak due to exposure of a group of persons to a noxious influence that is common to the individual in the group. When the exposure is brief and essentially simultaneous, the resultant cases all developed within one incubation period of the disease (a “point” or “point source” epidemics). (Miquel P, 2008) หมายถึงการระบาดเนื่องมาจากกลุ่มคนสัมผัสความเสี่ยงในการเกิดโรคร่วมกัน ทำให้มีผู้ป่วยจากการป่วยเป็นโรคร่วมกันเกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่เชื้อฟักตัวในช่วงเดียวกัน</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มีคำว่า point source คือจุดที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคร่วมกัน เมื่อรวมกับคำว่า epidemic ซึ่งหมายถึงโรคระบาด หรือการระบาดของโรค จะมีความหมายที่หมายถึงการระบาดของโรคที่มีแหล่งแพร่โรคเป็นแหล่งเดียวกัน เพื่อให้ได้รูปศัพท์ที่กระชับ จึงแปลคำศัพท์นี้แปลว่า “การระบาดจากแหล่งร่วม”</p>	

สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

คำศัพท์ลำดับที่ 26.	Index of severity	หน้าที่ 128
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Principal of surveillance</p> <p>A key principle is to include only conditions for which surveillance can effectively lead to prevention. Another important principle is that surveillance system should reflect the overall disease burden of the community. Other criteria for selecting disease include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • incidents and prevalence • indices of severity (case-fatality ratio) • mortality rate and premature mortality • an index of lost productivity (bed-disability days) • medical cost • preventability • epidemic potential • information gaps on new diseases 	<p>หลักการเฝ้าระวัง</p> <p>หลักการสำคัญประการหนึ่งของระบบเฝ้าระวังคือการสร้างระบบที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้ระบบเฝ้าระวังมีความสามารถในการป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสำคัญอีกประการก็คือการทำให้ระบบเฝ้าระวังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระโรคทั้งหมดในสังคมได้</p> <p>เกณฑ์อื่น ๆ ในการเลือกโรคที่ต้องเฝ้าระวัง มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • อุบัติการณ์และความชุก • ดัชนีความรุนแรง (อัตราป่วยตาย) • อัตราตายและอัตราตายก่อนวัยอันควร • ดัชนีการสูญเสียผลผลิต (จำนวนวันป่วยติดเตียง) • ค่ารักษาพยาบาล • แนวทางการป้องกันโรค • ความเสี่ยงที่จะระบาด • ความรู้ที่ต้องมีเกี่ยวกับโรคใหม่ 	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม		

ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)
นิยาม: “The proportion of cases of a specified condition that are fatal within a specified time.” (Miquel P, 2008) หมายถึง อัตราป่วยตายที่คำนวณจากจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคหารด้วยจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนั้น ยกตัวอย่างเช่น โรคพิษสุนัขบ้า มีผู้ป่วย 100 คน เสียชีวิตทั้ง 100 คน อัตราป่วยตาย คือ ร้อยละ 100 ในขณะที่โรคไข้เลือดออก มีผู้ป่วย 100 คน เสียชีวิต 1 คน อัตราป่วยตาย ร้อยละ 1 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว โรคพิษสุนัขบ้ามีดัชนีความรุนแรงมากกว่าโรคไข้เลือดออก
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า index หมายถึง ตัวชี้วัด หรือค่าดัชนีที่ชี้บอกระดับหรือขนาดของเหตุการณ์ และคำว่า severity ที่แปลว่า ความรุนแรง คำประสมนี้สามารถแปลได้อย่างตรงตัวว่า “ดัชนีความรุนแรง”
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำศัพท์ลำดับที่ 27.	Index of lost productivity	หน้าที่ 128
ต้นฉบับ	บทแปล	
Principal of surveillance A key principle is to include only conditions for which surveillance can effectively lead to prevention. Another important principle is that surveillance system should reflect the overall disease burden of the community.	หลักการเฝ้าระวัง หลักการสำคัญประการหนึ่งของระบบเฝ้าระวังคือการสร้างระบบที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้ระบบเฝ้าระวังมีความสามารถในการป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสำคัญอีกประการก็คือการทำให้ระบบเฝ้าระวังสามารถให้	

<p>Other criteria for selecting disease include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • incidents and prevalence • indices of severity (case-fatality ratio) • mortality rate and premature mortality • an index of lost productivity (bed-disability days) • medical cost • preventability • epidemic potential • information gaps on new diseases 	<p>ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาระโรคทั้งหมดในสังคมได้แก่เกณฑ์อื่น ๆ ในการเลือกโรคที่ต้องเฝ้าระวัง มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • อุบัติการณ์และความชุก • ดัชนีความรุนแรง (อัตราป่วยตาย) • อัตราตายและอัตราตายก่อนวัยอันควร • ดัชนีการสูญเสียผลิตภาพ (จำนวนวันทีนอนป่วย) • ค่ารักษาพยาบาล • แนวทางการป้องกันโรค • ความเสี่ยงที่จะระบาด • ความรู้ที่ต้องมีเกี่ยวกับโรคใหม่
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “Everyone’s work contributes to the economy in some way. Therefore, when an individual takes time out of the workforce due to illness or injury this potentially represents a loss not only to themselves in the form of lost income, but also a loss to the economy. This economic loss impacts society, and is called lost productivity.” (Alison Pearce, 2016) หมายถึง การสูญเสียผลผลิตจากการลา การไม่มาทำงานอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย ภาวะนี้ไม่ใช่แต่เพียงทำให้ขาดรายได้ แต่ยังมีผลเสียต่อเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล: ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า index หมายถึงตัวชี้วัด คำว่า loss คือการสูญเสีย และคำว่า productivity แปลว่า ผลิตภาพหรือความสามารถในการผลิต ซึ่งแต่ละคำนั้นมีคำแปลอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการแปลคำประสมนี้ในพจนานุกรม จึงตีความและนำคำแปลมา</p>	

<p>ประสมกันใหม่ เพื่อให้เป็นคำแปลที่มีสมมูลภาพกับคำศัพท์เดิม ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความ และการแปลตรงตัวว่า และแปลศัพท์นี้ว่า “ดัชนีการสูญเสียผลิตภาพ”</p>
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

คำศัพท์ลำดับที่ 28.	Multi-causality	หน้าที่ 146
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Multi-causality</p> <p>In epidemiological studies of environmental factors each factor is often analysed in isolation. It should be remembered, however, that there are many ways in which environmental factors can influence each other's effects. Multi-causality and a clear hierarchy of cause are often evident; this may explain differences between the result of observational epidemiological studies conducted in different places. How an environmental factor affects an individual also depends on other risk factor exposures and individual characteristics such as:</p> <ul style="list-style-type: none"> • age and sex • genetic factors • presence of disease • nutrition • personality 	<p>สาเหตุจากสหปัจจัย</p> <p>ในการศึกษาระบาดวิทยาเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมของแต่ละปัจจัยมักจะนำมาวิเคราะห์แยกกัน อย่างไรก็ตาม ควรจะจำไว้ว่าปัจจัยแวดล้อมมักมีอิทธิพลต่อกันและกัน สาเหตุจากสหปัจจัยและกระบวนการเกิดผล (ดูบทที่ 5) นั้นชัดเจน ซึ่งอาจจะสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างผลที่ได้จากการศึกษาระบาดวิทยาเชิงสังเกตที่ได้จากการศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ กัน ปัจจัยแวดล้อมนั้นจะเกิดผลอย่างไรในคนแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ และลักษณะของคนแต่ละคน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • อายุและเพศ • ปัจจัยทางพันธุกรรม • ลักษณะของโรค • โภชนาการ • บุคลิกภาพ • สภาพร่างกาย 	

• physical condition	
ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำสร้างใหม่จากการเติมอุปสรรค (prefix)	
ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: ศัพท์เฉพาะทางที่มาจาก การแปรและการสนธิ (Derived words including blends)	
นิยาม: “The concept that a given health state our health-related process may have more than one cause. A combination of causes or alternative combinations of causes is often required to produce the health outcome.” (Miquel P, 2008) หมายถึง การเจ็บป่วยหรือภาวะที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพนั้นอาจจะมีมากกว่า หนึ่งสาเหตุ สาเหตุบางประการ ร่วมกันหรือสาเหตุหลายอย่างร่วมกัน	
แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: สืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์ขององค์การมาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มี ให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมารากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพ เหมาะสม	
คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ นั้นมีคำแปลอยู่แล้ว ดังนั้นคำศัพท์นี้ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว โดยยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามา ใช้ในการแปล เนื่องจากคำว่า multi เป็นคำศัพท์ที่มาจากภาษาละติน คำศัพท์นี้จึงแปลว่า “สาเหตุ จากสหปัจจัย”	
สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัวโดยยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามา ใช้ในการแปล	

คำศัพท์ลำดับที่ 29.	Biological monitoring	หน้าที่ 150
ต้นฉบับ	บทแปล	
Biological monitoring if the environmental factor under study	การติดตามปัจจัยทางชีววิทยา	

<p>is chemical, the exposure level and dose can sometimes be estimated by measuring the concentration in body fluids or tissues. This approach is called biological monitoring.</p>	<p>หากปัจจัยแวดล้อมที่ศึกษาเป็นสารเคมี ปริมาณ และระดับการสัมผัสสารนั้น อาจวัดได้โดยการตรวจวัดความเข้มข้นของสารนั้นในของเหลวร่างกายหรือเนื้อเยื่อ วิธีการนี้เรียกว่า การติดตามสารทางชีววิทยา</p>
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำคุณศัพท์กับคำนาม</p>	
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>	
<p>นิยาม: “Performance, analysis and interpretation of biological measurements aimed at detecting change (often adverse) in the health status of population in an environmental compartment (including water, air or soils) or in other health determinants (e.g. food samples, animal feed).” (Miquel P, 2008) หมายถึง การปฏิบัติการในห้องทดลอง การวิเคราะห์และแปลผลการวัดค่าทางชีววิทยาเพื่อหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (โดยมากมักเป็นผลที่ผิดปกติ) ในภาวะสุขภาพของประชากรที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน (รวมถึง น้ำ อากาศ หรือดิน) หรือในปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพ (เช่น ตัวอย่างอาหารคน อาหารสัตว์ เป็นต้น)</p>	
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>	
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ เมื่อแยกแต่ละคำ จะได้คำว่า biological ซึ่งมีความหมายว่าเกี่ยวกับชีววิทยา หรือสารเคมีที่เกิดขึ้นในร่างกายอันสัมพันธ์กับปัจจัยเสี่ยงที่สัมผัส เมื่อรวมกับคำว่า monitoring ที่แปลว่าการติดตามผล เมื่อใช้การตีความและการแปลตรงตัว จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “การติดตามปัจจัยทางชีววิทยา” โดยไม่ใช้คำว่าสาร เนื่องจากอาจทำให้นึกถึงสารหรือแร่ธาตุ ซึ่งในที่นี้อาจจะหมายถึงเชื้อโรคก็ได้</p>	
<p>สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>	

คำศัพท์ลำดับที่ 30.	Dose-response relationship	หน้าที่ 154
ต้นฉบับ	บทแปล	
<p>Dose-response relationship can be produced for any environmental factor where the exposure can be quantified. Examples from epidemiological studies of injuries are given in the following section.</p>	<p>ความสัมพันธ์เชิงปริมาณกับอาการ สามารถคำนวณหาได้ในทุกปัจจัยสิ่งแวดล้อม หากสามารถหาค่าปริมาณการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงนั้น ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นในตัวอย่างการศึกษา ระบาดวิทยาในหัวข้อถัดไป</p>	
<p>ลักษณะการสร้างคำในภาษาอังกฤษ: คำประสมระหว่างคำนามกับคำนาม</p>		
<p>ประเภทของคำตามแนวทางของนิวมาร์ก: การปรากฏคำร่วมใหม่ (Collocations)</p>		
<p>นิยาม : “An association between a given dose or set off doses (i.e., amount, duration, concentration) of an agent and the magnitude of a graded effect in an individual or a population. The relationship of observed outcomes (responses) In a population to varying levels of a protective or harmful agent such as a drug or an environmental contaminant. Commonly displayed as a graph, sometimes as a histogram.” (Miquel P, 2008) หมายถึง ความสัมพันธ์ ระหว่างปริมาณหรือขนาดปริมาณ (เช่น ปริมาณ ช่วงเวลาที่ได้รับ ความเข้มข้น เป็นต้น) ของสารกับขนาดของผลลัพธ์ในคนหรือกลุ่ม ประชากร ความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มประชากรนี้แปรผันตามระดับปัจจัยป้องกันหรือ ปัจจัยก่อโรค เช่น ยารักษาโรค หรือมลภาวะสิ่งแวดล้อม มักจะแสดงเป็นภาพกราฟหรือภาพฮิสโตแกรม</p>		
<p>แนวทางการแปลคำสร้างใหม่: การแปลให้แปลตรงตัวหรือเติมคำอธิบายสั้น ๆ</p>		
<p>คำอธิบายคำแปล : ผู้วิจัยพบว่า คำประสมนี้ มาจากคำว่า dose ซึ่งหมายถึง ปริมาณสารตั้งต้น</p>		

ส่วนคำว่า response หมายถึงการที่ร่างกายตอบสนองจากปริมาณสารตั้งต้น หากได้รับมากยิ่งขึ้น ตอบสนองมาก ซึ่งวัดได้จากอาการ หรือจากผลลัพธ์อื่น ๆ เช่น ปริมาณสารเคมีในร่างกายที่ตอบสนองต่อสารตั้งต้นนี้ เนื่องจากไม่มีคำศัพท์ในปลายทางที่ระบุในพจนานุกรมทางวิทยาศาสตร์ หรือทางการแพทย์ จึงใช้การตีความและการแปลตรงตัว คำศัพท์นี้แปลว่า “ความสัมพันธ์เชิงปริมาณกับอาการ”

สรุปการแก้ปัญหา: ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

บทที่ 5

บทสรุป

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการแปลคำศัพท์ที่คัดสรรจากหนังสือวิชาการด้านระบาดวิทยาที่เป็นตำราอ้างอิง ผลิตโดยองค์การอนามัยโลกเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและใช้ประยุกต์เพื่อการป้องกันควบคุมโรคในบริบทงานด้านสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทคำศัพท์แนวทางการแปลการสร้างคำใหม่ ของปีเตอร์ นิวมาร์ก นอกจากนี้ยังแนวทางของนักวิชาการท่านอื่น เช่น คริสตืออาน นอร์ด และ ฌอง เดอลิลส์ ทั้งนี้เพื่อสรุปและใช้เป็นแนวทางในการแปลหนังสือวิชาการด้านระบาดวิทยาเล่มอื่นต่อไป

5.1. ทบทวนวัตถุประสงค์ในการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่อง การแปลคำศัพท์ทางระบาดวิทยา ในตำรา *Basic Epidemiology* ของ Bonita Ruth มีวัตถุประสงค์สำคัญ 6 ประการด้วยกันคือ

1. เพื่อศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาน นอร์ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแปลแบบตีความและยึดความหมายของฌอง เดอลิลส์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก
4. เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานความรู้ด้านระบาดวิทยา
5. แปลคำศัพท์เฉพาะทางเกี่ยวกับระบาดวิทยาจากหนังสือ *Basic epidemiology* ของ Ruth Bonita
6. เพื่อแปลส่วนหนึ่งของตัวบทที่คัดสรรจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

สำหรับวัตถุประสงค์ประการที่หนึ่งถึงประการที่สาม เป็นการศึกษาทฤษฎีและแนวทางการแปลอันประกอบด้วย แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาน นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความและยึดความหมายของฌอง เดอลิลส์ แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ (Neologism) ของปีเตอร์ นิวมาร์ก การศึกษาดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยแปลศัพท์เฉพาะได้อย่างมีสมมูลภาพและคงความเป็นศัพท์เฉพาะในภาษาปลายทาง

สำหรับวัตถุประสงค์ประการที่สี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เบื้องต้นด้านระบาดวิทยาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่นตำรา หนังสืออ้างอิง เอกสารงานวิจัย ทั้งที่ตีพิมพ์เป็นหนังสือรูปเล่มและในเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมทั้งสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้อง เชื่อถือได้ และครบถ้วน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการแปลศัพท์เฉพาะทางได้

สำหรับวัตถุประสงค์ประการที่ห้าและประการที่หก หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ทางระบาดวิทยาแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการแปลคำศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยาจากหนังสือ *Basic Epidemiology* ของ *Bonita Ruth* ซึ่งรายละเอียดจะแสดงในรายงานผลการวิจัย

5.2. ทบทวนสมมติฐาน

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่าทฤษฎีและแนวทางการแปลที่ประกอบไปด้วย แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาเน นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิลส์ แนวทางการแปลการสร้างคำใหม่ในภาษาอังกฤษของปีเตอร์ นิวมาร์ก ตลอดจนการรวบรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาระบาดวิทยา จะช่วยให้การแปลคำศัพท์เฉพาะทางและการแปลตัวบทที่คัดสรรเป็นไปได้อย่างมีสมมูลภาพและมีความหมายตรงกันกับต้นฉบับ

ผู้วิจัยเชื่อว่า แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาเน นอร์ด จะช่วยให้ผู้วิจัยมีกรอบความคิด ความเข้าใจในการแปลตัวบทประเภทให้ข้อมูล (informative text) โดยผ่านการวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับโดยรวม การเข้าใจหน้าที่ของตัวบท สามารถทำให้เกิดความเข้าใจองค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายในตัวบทจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลส่วนหนึ่งของตัวบทที่คัดสรร และเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลิลส์ ตั้งแต่กระบวนการทำความเข้าใจตัวบท การสร้างวาทกรรมใหม่ และการตรวจสอบผลที่ได้ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจตัวบทอย่างถ่องแท้ จนสามารถเลือกคำแปลในภาษาปลายทางให้สอดคล้องกับต้นฉบับในภาษาต้นทาง รวมถึงการศึกษาแนวทางการแปลการสร้างคำใหม่ของปีเตอร์ นิวมาร์ก ช่วยให้วิเคราะห์คำศัพท์สร้างใหม่ และมีแนวทางในการแปลศัพท์เฉพาะทาง ช่วยให้สามารถแปลคำศัพท์เฉพาะทางเพื่อถ่ายทอดความหมายของเนื้อหาวิชาการด้านระบาดวิทยาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.3. รายงานผลการวิจัย

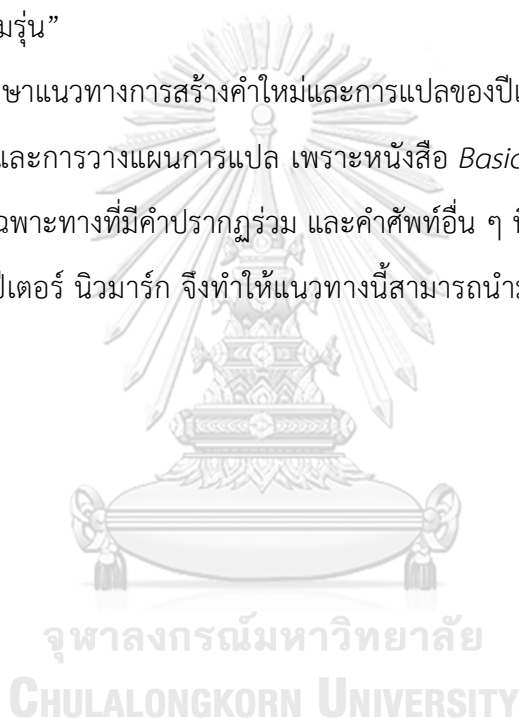
ผลงานวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานว่า

5.3.1 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาเน นอร์ด สามารถใช้วิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับได้ตามสมมติฐาน ผู้วิจัยนำแนวทางนี้มาประยุกต์กับการวิเคราะห์ตัวบทของหนังสือ หนังสือ *Basic Epidemiology* ของ *Bonita Ruth* ซึ่งวิเคราะห์ว่าตัวบทเป็นตัวบทประเภทให้ข้อมูล (informative text) โดยมีเจตนาให้ความรู้ความเข้าใจทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติเชิงประยุกต์ เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้น

ศึกษา นักเรียนและนักศึกษาด้านการแพทย์และการสาธารณสุข แนวทางนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการแปลคำศัพท์เฉพาะทางและตัวบทคัดสรร

5.3.2 แนวทางการแปลแบบตีความและยึดความหมายของ ฉอง เดอกลิสส์ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการตีความคำศัพท์ต้นฉบับ เนื่องจากคำศัพท์เฉพาะหลายคำไม่อาจแปลตรงตัวได้ เช่น คำว่า cohort ซึ่งมีความหมายเต็มหมายถึงขนาดของกองทัพโรมันโบราณ อาจเทียบได้กับคำว่า “กองพัน” เมื่อนำคำนี้มาใช้ในบริบทภาษาไทย มีคำที่ใกล้เคียงคือ “รุ่น” เช่นเรียน “รุ่น” เดียวกัน เกณฑ์ทหารรุ่นเดียวกัน ดังนั้นเมื่อตีความและหาคำศัพท์ที่ใกล้เคียงที่มีการแปลไว้แล้ว จึงแปลคำศัพท์นี้ว่า “กลุ่มรุ่น”

5.3.3 การศึกษาแนวทางการสร้างคำใหม่และการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์ก สามารถนำมาใช้ได้ดี ในการวิเคราะห์และการวางแผนการแปล เพราะหนังสือ *Basic Epidemiology* ของ Bonita Ruth มักพบคำศัพท์เฉพาะทางที่มีคำปรากฏรวม และคำศัพท์อื่น ๆ ที่แบ่งตามประเภทของการแปล การสร้างคำใหม่ของปีเตอร์ นิวมาร์ก จึงทำให้แนวทางนี้สามารถนำมาใช้ประยุกต์การแปลได้อย่างเหมาะสม

เมื่อได้ใช้ทฤษฎีและแนวทางการแปลต่าง ๆ ที่ได้รับข้างต้นไว้แล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการแปลคำศัพท์เฉพาะด้านระบาดวิทยาในหนังสือ *Basic Epidemiology* ของ Bonita Ruth ไว้ดังตารางข้างล่างนี้

กลุ่มคำศัพท์ กลุ่มที่ 1 คำเก่าที่นำมาใช้ในความหมายใหม่ (Old words with new sense) มี 1 คำ ได้แก่ Cohort

ลำดับ	ศัพท์เฉพาะ	หน้า	แนวทางการสร้างคำใหม่ ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	คำแปลภาษาไทย	สรุปการแก้ไข ปัญหา
1	Cohort	46	คำเก่าที่นำมาใช้ใน ความหมายใหม่ (Old words with new sense)	ใช้คำศัพท์ที่ไม่มีในภาษา ปลายทางอยู่แล้วและ/หรือใช้ คำอธิบายสั้น ๆ	กลุ่มรุ่น	การตีความและการ แปลแบบตรงตัว

กลุ่มคำศัพท์ กลุ่มที่ 2 คำศัพท์เฉพาะทางที่มาจากการแปรและการสนธิ (Derived words including blends) มี 2 คำ ได้แก่ Meta-analysis, Multi-causality

ลำดับ	ศัพท์เฉพาะ	หน้า	แนวทางการสร้างคำใหม่ ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	แนวทางการแปลคำสร้างใหม่ ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	คำแปลภาษาไทย	สรุปการแก้ไข ปัญหา
1	Meta-analysis	81	คำศัพท์เฉพาะทางที่มาจาก การแปรและการสนธิ	ผู้แปลควรสืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์ขององค์กร	อภิภิเคราะห์	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว

			(Derived words including blends)	มาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มีให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมาจากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพเหมาะสม		โดยยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ในการแปล
2	Multi-causality	146	คำศัพท์เฉพาะทางที่มาจาก การแปรและการสนธิ (Derived words including blends)	ผู้แปลควรสืบค้นเพิ่มเติมจาก อภิธานศัพท์ขององค์กรมาตรฐานสากล (ISO) หากไม่มีให้แยกประเภทหน้าที่ของคำที่แปรมาจากรากคำให้ออก เพื่อเลือกการแปลที่มีสมมูลภาพเหมาะสม	สาเหตุจากสหปัจจัย	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว โดยยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ในการแปล

กลุ่มคำศัพท์ กลุ่มที่ 3 คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym) มี 2 คำ ได้แก่ Cox proportional hazard model, Kaplan-Meier survival curves

ลำดับ	คำศัพท์เฉพาะ	หน้า	แนวทางการสร้างคำใหม่	แนวทางการแปลคำสร้างใหม่	คำแปลภาษาไทย	สรุปการแก้ไข
-------	--------------	------	----------------------	-------------------------	--------------	--------------

	ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	ของปีเตอร์ นิวมาร์ก	ปัญหา
1	Cox proportional hazard model	79	คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym) แปลโดยใช้วิธีการถ่ายเสียงแทน	แบบพยากรณ์ความเสี่ยงของคอทซ์ ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว รวมถึงการถ่ายเสียง
2	Kaplan-Meier survival curves	79	คำศัพท์ที่เกิดจากชื่อเฉพาะ (Eponym) แปลโดยใช้วิธีการถ่ายเสียงแทน	กราฟการรอดชีพของแคปเปลนไมเออร์ ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว รวมถึงการถ่ายเสียง

กลุ่มคำศัพท์ กลุ่มที่ 4 ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations) มี 25 คำ ได้แก่ Point prevalence rate, Period prevalence rate, Person-time incidence rate, Age-specific death rate, Sex-specific mortality, Age-standardized rate, years of potential life loss, Quality-adjusted life years, Disability-adjusted life years, Years of lost life, Years loss to disability, attributable fraction, Population attributable risk, Attributable risk, ecological fallacy, nested case control studies, systematic error, temporal relationship, Preventive potential, Point source epidemics, Index of severity, Index of lost productivity, Biological monitoring, Dose response relationship

ลำดับ	ศัพท์เฉพาะ	หน้า	แนวทางการสร้างคำใหม่ของปีเตอร์ นิว	แนวทางการแปลคำสร้างใหม่	คำแปลภาษาไทย	สรุปการแก้ไข
			ใหม่	ของปีเตอร์ นิวมาร์ก		ปัญหา

			มาร์ก						
1	Point prevalence rate	19	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้นำมาใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ถ้ากับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้นำมาใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้	อัตราชุก ณ เวลาจุดหนึ่ง	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว		
2	Period prevalence rate	19	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้นำมาใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้นำมาใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้	อัตราชุกช่วงเวลา	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว		

				ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ 'ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง				
3	Person-time incidence rate	20	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ 'ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน	อัตราอายุที่การณที่ ติดตามคนใน ช่วงเวลาการศึกษา หรือ “ อัตรา อุบัติการณ์บุคคล- เวลา”	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว	
4	Age-specific death rate	25	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน	อัตราตายเฉพาะ กลุ่มอายุ	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว	

				ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กักกับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง			
5	Sex-specific death rate.	25	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏร่วมใหม่ นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีคำแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กักกับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง	อัตราตายเฉพาะเพศ		ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว
6	proportionate mortality	25	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏร่วมใหม่ นั้นมีค่า	สัดส่วนการตาย		ใช้การตีความและ

			(Collocations)	<p>แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง</p>		แปลแบบตรงตัว
7	Age-standardized rate	29	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	<p>การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง</p>	อัตราเทียบฐาน อายุ	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว

8	years of potential life loss	33	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง	จำนวนปีของชีวิตที่หายไป	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว
9	Quality-adjusted life years	33	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ	จำนวนปีของชีวิตที่มีสุขภาพดี	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

10	Disability-adjusted life years	33	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	ไม่ควรปรับระดับดัชนีชี้ขึ้นมาเอง การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าค่าที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ค่าแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับไม่ควรปรับระดับดัชนีชี้ขึ้นมาเอง	จำนวนปีของชีวิตที่มีคุณภาพ	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัวโดยยึดภาษาบาลีสันสกฤตมาใช้
11	Years of lost life	33	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าค่าที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้	จำนวนปีของชีวิตที่สูญเสีย	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

14	Population attributable risk	35	<p>(Collocations)</p> <p>ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)</p>	<p>น้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ค่าแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้ค่าอธิบายความสั้น ๆ ก้กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์ค่าใหม่ขึ้นมาเอง</p>	<p>ความเสี่ยงเป็นโรคของประชากร</p>	<p>ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>
14	Population attributable risk	35	<p>ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)</p>	<p>การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าค่าที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ค่าแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้ค่าอธิบายความสั้น ๆ ก้กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์ค่าใหม่ขึ้นมาเอง</p>	<p>ความเสี่ยงเป็นโรคของประชากร</p>	<p>ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว</p>

15	Attributable risk	35	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง	ความเสี่ยงเพิ่มจาก ปัจจัย	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว
16	ecological fallacy	43	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ	ตรรกะจาก ภาพรวม	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว

17	nested case control studies	46	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง	ไม่ควรรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีค่าแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง	การใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว	การศึกษารายวิชาทางระบบวิทยานิพนธ์ในกลุ่มผู้ช่วยและกลุ่มควบคุมที่มาจากกลุ่มรุ่น หรือ “ การศึกษากลุ่มติดตาม-ควบคุมในกลุ่มรุ่น ”	การใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว
18	systematic error	53	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลใน	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีค่าแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีค่าแปลใน	การใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว	ความผิดพลาดเชิงระบบ	การใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

19	temporal relationship	89	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก้กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่ นั้นมีค่า แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก้กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง	ความสัมพันธ์เชิง เวลา	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว
20	Preventive potential	101	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่	การแปลหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่ นั้นมีค่า	ศัพท์ ภาพ เชิง	ใช้การตีความและ	

21	Point source epidemics	119	<p>(Collocations)</p> <p>ศัพท์เฉพาะทางที่เกิดจากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)</p>	<p>แปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีคำแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง</p>	ป้องกัน	แปลแบบตรงตัว
				<p>การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าคำที่ปรากฏร่วมในนั้นมีคำแปลในภาษาปลายทางมากน้อยแค่ไหน หากมีคำแปลในภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมาเอง</p>	การระบาคจากแหล่งร่วม	ใช้การตีความและแปลแบบตรงตัว

22	Index of severity	128	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคํา แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคําแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คําแปลนั้น หากไม่มีคําแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ ไม่ควรประดิษฐ์คําใหม่ขึ้นมา เอง	ดัชนีความรุนแรง	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว
23	Index of lost productivity	128	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏร่วมใหม่นั้นมีคํา แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคําแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คําแปลนั้น หากไม่มีคําแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ กำกับ	ดัชนีการสูญเสีย ผลิตภาพ	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว

24	Biological monitoring	150	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้ คำแปลนั้น หากไม่มีคำแปลให้ ใช้คำอธิบายความสั้น ๆ ก็กับ ไม่ควรประดิษฐ์คำใหม่ขึ้นมา เอง	การติดตามปัจจัย ทางชีววิทยา	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว
25	Dose response relationship	154	ศัพท์เฉพาะทางที่เกิด จากปรากฏการณ์ใหม่ (Collocations)	การแปลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่า คำที่ปรากฏรวมใหม่นั้นมีคำ แปลในภาษาปลายทางมาก น้อยแค่ไหน หากมีคำแปลใน ภาษาปลายทางอยู่แล้ว ให้ใช้	ความสัมพันธ์เชิง ปริมาณกับอาการ	ใช้การตีความและ แปลแบบตรงตัว

5.4. ข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์เรื่องการแปลคำศัพท์ทางระบาดวิทยาในตำรา *Basic Epidemiology* ของ *Bonita Ruth* เป็นการแปลคำศัพท์ที่มีปัญหาในการแปลเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีคำศัพท์ทางระบาดวิทยาอีกหลายคำที่ยังไม่มีคำบัญญัติในภาษาไทย อีกทั้งยังมีคำศัพท์ที่เป็นปัญหา ส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ที่ต้องอาศัยการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอย่างมากในการแปล ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ผู้สนใจการแปลคำศัพท์ทางระบาดวิทยา ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ก่อนทำการแปล และใช้แนวทางที่ผู้วิจัยสรุปไว้ข้างต้นในการแปลคำศัพท์ทางระบาดวิทยา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร. (2540). ระบาดวิทยา (พิมพ์ครั้งที่สาม ed.). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
กองระบาดวิทยา. (2542). คู่มือดำเนินงานทางระบาดวิทยา. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ
ภัณฑ์.

ชยันตร์ธร ปทุมานนท์. (2541). ระบาดวิทยาการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. สุขุโสสภาการพิมพ์.

ชยันตร์ธร ปทุมานนท์. (2554). ระบาดวิทยาคลินิกแนวคิดเชิงบูรณาการ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ปทุมานนท์, ช. (2554). ระบาดวิทยาคลินิกแนวคิดเชิงทฤษฎี. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
จำกัด (มหาชน).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2543). ศัพท์แพทยศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 1
ed.). หจก.อรุณการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546a). ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). สหมิตรพ
ริ้นติ้ง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546b). ศัพท์วิทยาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). หจก.อรุณ
การพิมพ์.

สมาคมนักระบาดวิทยาภาคสนาม. (2557). พื้นฐานระบาดวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). โรงพิมพ์แคนนา
กราฟฟีก.

ภาษาอังกฤษ

Alison Pearce. (2016). *Lost productivity*. Retrieved 21 November 2023 from
[https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2019-04/crest-factsheet-productivity-
loss.pdf](https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2019-04/crest-factsheet-productivity-loss.pdf)

Bonita, R., Beaglehole, R., Kjellström, & World Health Organization. (2014). *Basic
Epidemiology* (2nd ed.).

Delisle, J. (1988). *Translation: An Interpretive Approach*. University of Ottawa Press.

Merriam Webster dictionary. (2023). *Systematic error*. Retrieved 21 November 2023 from
<https://www.merriam-webster.com/dictionary/systematic%20error>

Miquel P. (2008). *Dictionary of Epidemiology*. (5th ed.). Oxford university press.

Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice Hall International (UK) Ltd.

Nord, C. (2005). *Text analysis in Translation*. (2nd ed.).

Our world in Data. (2023). *Age standardization*. Retrieved 21 November 2023 from <https://ourworldindata.org/age-standardization>

Oxford Reference. (2023). *Temporal relationship*. Retrieved 21 November 2023 from <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803103027819?rskey=nmil4y&result=1>

Pearson J. (1998). *Terms in Context*. John Benjamins.

Tomas Claudio colleges. (2023). *Family Health Problem Study Guide (Community Health Nursing)*. Retrieved 21 November 2023 from <https://www.studocu.com/ph/document/tomas-claudio-colleges/nursing/family-health-problem-study-guide-community-health-nursing/19031367>

WHO. (2023a). *Year of Life Loss from Mortality*. Retrieved 21 November 2023 from <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/159>

WHO. (2023b). *Years of healthy life lost due to disability (YLD)*. Retrieved 21 November 2023 from <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/160>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อนุตรศักดิ์ รัชตะทัต
วัน เดือน ปี เกิด	31 มีนาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	มศว ประสานมิตร แพทยศาสตรบัณฑิต อนุมัติบัตร เวชศาสตร์ป้องกันแขนงระบาดวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต Vrije Universiteit, Koninklijk Instituut voor de Tropen, M.Sc in Master of International Health
ที่อยู่ปัจจุบัน	1 ถนนรามคำแหง ซอยรามคำแหง12 หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY